



TRIBUNA

STUDENTSKA LAGUNA STEVILKA 2 1981. LETNIK XXXIII CENA 20 DIN

PERVERZNOST

Z majhno pomočjo matere narave so lahko ti »težki časi« ne samo težki, ampak tudi mrzli in temačni. Povrhu vsega pa postavljajo na laž nekatere naše strokovnjake za energetiko, kajti ti so nam pred petimi leti, ko je bilo elektrogospodarstvo deležno kar 30% vseh industrijskih naložb, zagotavljali, da bomo imeli energije na pretek in da jo bomo lahko celo izvažali.

Kjub temi in mrazu je bilo v ponedeljek, 12. 12. 1983, ob 17., v okrogli dvorani Cankarjevega doma prav prijetno svetlo in toplo, kot se za razpravo o »ENERGIJI IN NAPREDKU« tudi spodobi. Toda glej ga zlomka, tema je v štirih urah tako razvnela razpravljalce, da je postajalo očitno prevroče. Tega pa si zakulisni režiserji takih predstav v skrbi za dobro počutje publike in seveda širše »javnosti« gotovo niso želeli. Rekli bi lahko, da je v okrogli dvorani potekala prava jedrska fisija, ki je cepila »enotna jedra« o štrateških vprašanjih naše družbe. Ob tem najcenejšem energetskega viru se je sproščala velika odpadna toplota, tako da pregrete dvorane na noben način ni bilo mogoče ohladiti. (Nivo Save je ob suši seveda prenizek — še en opomin vsem zagovornikom gradnje JE v DOLSKEM).

Nukleus spora je bila strategija energetskega razvoja in to jedro je v kratkem razpadnem času razpadlo na dve nezdružljivi polovici — na zagovornike intenzivnega energetskega razvoja in njihove nasprotnike kot dokaz, da je atomski vek podredovano antagonistično delitev med delom rok in delom uma zgodovinsko nadgradil z dokončno in popolno delitvijo uma na desno in levo polovico. Čeprav so časi zgolj mehanske fizike že mimo, to nekatere ni motilo, da ne bi obeh taborov mehaniko razdelili na »naravoslovce« in »družboslovce«, toda v to se tu ne bom spuščal, čeprav spoj naravoslovja in družboslovja vedno bolj usodno določa pogoje človekove eksistence. Dejstvo je, da

kvantitativna stran uma ne vidi drugega izhoda, kot je stalen »napredek«, če se nočemo vrniti v srednji vek, stalno rast proizvodnje vsega mogočega, ne da bi se bila sposobna vprašati kaj, za koga proizvaja in za kakšno ceno. Zato so zanjo vsa razmišljanja o alternativni energetiki, katere cilj je ekološko, socialno in ekonomsko razumnejša in humanejša družba, zgolj subjektivne utopije, ki objektivno vodijo v srednji vek.

Birokracija in energija

Za nekatere tovariše, ki imajo brez dvoma materialistični, svetovni nazor, energija ni materija, ampak številka (nekaj do popolnosti idealnega, vseh protislovij razrešenega). Energija je okostje vsakega gospodarstva in predpostavka slehernega gospodarskega planiranja. Ne smemo se torej čuditi, če so energetski in gospodarski plani bolj izraz številke (čistih idej) kot pa materialnih dejstev. Toda pustimo to nategovanje mozga. Govoriti samo o energiji in o njeni porabi je popolnoma brez smisla, kot je brez smisla patriotično ugašanje žarnic po gospodinjstvih. Ta porabijo največ 30% energije vsemu dokazovanju, da je moč vseh gospodinskih strojev večja od moči gospodarskih strojev, navkljub. Tovariš, ki je to dokazoval, da bi potrdil, da se butasti laiki, ki ne ločijo med kW in kWh, nimajo kaj vmešavati v energetske zadeve, ki so bojda izključna stvar stročkotov, je ob vsej svoji znanstvenosti pozabil, da se verjetno ne brije, tušira, suši lase, kuha večerje, sesa prahu, pere in lika perila itd. istočasno in ves čas.

Tudi če mu to po ne vem kakšnem čudežu uspeva, pa večini laičnih Jugoslovancev verjetno ne in le v tem primeru bi njegova trditev, da gospodinjstva porabijo več od gospodarstva držala. Poraba energije je določena predvsem s strukturo gospo-

darstva. V razvitih gospodinjstvih je vedno bolj izražena težnja po energetsko vedno manj intenzivnih tehnologijah. Avstrija bo npr. v prihodnjem letu zmanjšala porabo energije za 8% ob povečanju bruto nacionalnega proizvoda za cca 2%. Po najbolj optimističnih napovedih, bomo tako povečanje BNP dosegli tudi pri nas, vendar ob povečani porabi energije za 4%.

V naslednjih letih pa naj bi se ob približno enakem povečanju BNP povečala poraba za 4-7%. Ob upoštevanju zgornje meje bi torej v STO LETIH PORABILI KAR 1024x VEČ ENERGIJE!

Kako razvitim uspeva ta čudež, da z manj energije naredijo več? V ZRN morajo stroji v prihodnjem letu porabiti ob istem učinku v povprečju 10% energije manj, toda energetsko varčnejša tehnologija je samo en del odgovora, drugi del pa se skriva pod etiketo NOVA MEDNARODNA DELITEV DELA, kot se popeglano imenuje prenos delovno in energetsko zahtevnih ter ekološko spornih tehnologij v t.i. »države v razvoju«, kamor sodimo tudi mi. V to, da se je, če se nočemo iti surovega komunizma naše južne sosedo, v mednarodno delitev dela treba vključiti, seveda nihče ne dvomi, drugo vprašanje pa je, kdo je zainteresiran, da v imenu tega požremo ves drek, ki nam ga ponuja mednarodni kapital, ki mu je dežela, v kateri je cena delovne sile vedno nižja, vse bolj pri srcu. Gre za vprašanje, na kakšnem nivoju se bo jugoslovansko gospodarstvo vključilo v vihravi ocean mednarodne menjave. Od tega pa je konec koncev odvisno tudi koliko in kateri od sedanjih študirajočih bralcev TRIBUNE bodo dobili službo, kot tudi v kakšnih pogojih bomo živeli in za koga bomo delali.

Napočil je čas, ko moramo sekati drevesa, da ne ostanemo nikomur nič dolžni. V strukturi jugoslovanskega izvoza zavzemajo kar tretjino surovine in polizdelki, kar na neki način dokazuje da je

sedanja tendenca stabilizacije jugoslovanskega gospodarstva integracija posameznih podjetij in nekaterih gospodarskih vej v t.i. svetovno gospodarstvo, se pravi v prostor, kjer vedri in oblači mednarodni kapital. Ne gre torej za vključitev jugoslovanskega gospodarstva kot relativno neodvisne in samostojne celote v mednarodno menjavo, pač pa za vključitev v mednarodno delitev dela na nivoju posameznih podjetij, ki tako postanejo satelitski odvisna od fetišiziranega merila uspešnosti — svetovnega trga. Ta se našim tehnokratom prikazuje kot neko samostojno, stabilno in objektivno merilo »uspeha«, ne pa kot rezultat boja vseh proti vsem svetovnih razsežnostih. Ker prevladuje ta tendenca, se jugoslovansko gospodarstvo, namesto da bi kot celota sploh postalo jugoslovansko, vse bolj destabilizira. Medtem ko ponekod stojijo tovarne, ker je spet enkrat zmanjkalo surovin, v drugih delajo kot norci vse nedelje in praznike, da se izpolni ta famozna izvozna strategija.

Strategija odvisnega razvoja kot rezultat omejenih izvoznih strategij pa vse bolj postaja edini garant gospostva birokracije v jugoslovanski družbi. Legitimizacija birokratske oblasti v socialističnih družbah je v največji meri utemeljen prav v stalno in intenzivno gospodarsko rastjo, ki opravičuje birokratsko poveljevanje produkcijskemu procesu, poveljevanje, ki temelji na kontroli nad kreditno, finančno in monetarno politiko kot ključnim vzvodi razvoja modernih družb. V nasprotju s družbami, kjer je kvantitativna rast pogojena s kvalitativnimi spremembami v produktivnosti dela, s družbami, kjer vlada tehnokratski um, je temelj rasti v pogojih vladavine birokracije lahko samo vedno večje neposredno izkoriščanje delavskega razreda. Sifzovski napor birokratskih režimov, da bi se racionalizirali, so ob zgodovinski koeksistenci vladavine zahodne tehnokracije in vzhodne birokracije, slednjo potisnili v položaj, ko je kvantita-

ENERGETSKEGA

stivna rast kot pogoj njene oblasti možna samo ob prenosu tehnologije z Zahoda. V deželah, kjer se ženske nastavljajo za kruh, medtem ko na poljih stojijo stroji, ker je spet enkrat zmanjkalo rezervnih delov, ¹⁾, pa je odvisni razvoj tudi pogoj za bornirano ljubezensko razmerje med birokracijo in tehnokracijo, saj slednji povečuje pomen in vpliv, ne da bi rušila oblast prve. V takih pogojih mora birokracija, čeprav nerada, ker s tem postaja navzven vse bolj odvisna, odprtih rok sprejeti to, kar ji »prvi svet« ponuja — DELOVNO IN ENERGETSKO INTENZIVNE TER EKOLOŠKO-SPORNE TEHNOLOGIJE — postavljene izmečke razrednega boja v tem »prvem svetu«.

Odplačaj pufe in bankrotiraj

»Kakorkoli že, zdajšnje gospodarske razmere so pač take, da idejam o umiritvi gospodarske rasti ne bi mogli ravno prikimavati. Tuji upniki trkajo na naša vrata. Če bomo hoteli odplačati tuja posojila, bo treba nujno povečati proizvodnjo, ki bo konkurenčna tudi na tujih trgih, torej tako, ki bo na enoto

proizvoda porabila čimmanj energije. Ker pa je naša industrija sedaj tako usmerjena, da lahko naredi več, samo če porabi več energije, po potrebno povečati tudi proizvodnjo energije. Če bomo več naredili, bomo ustvarili tudi večji družbeni proizvod, več denarja. Tako bomo lahko več namenili tudi za izkoriščanje lastnih energetskih virov, za racionalizacijo porabe energije, za izolacijo stavb ipd. Če bi nam hoteli zmanjšati ali zadržati zdajšnjo porabo energije, ne bi smeli zgraditi nobenega novega stanovanja več niti izdelati nobenega novega električnega aparata.«²⁾

Pa tej patriotsko naprednjaški logiki malo spumpajmo želodec, ker nedvomno zasluži, da ta njen centralni miselni organ rešimo vsega dreka, ki se je nakopičil v njej. »Če bomo več naredili, bomo ustvarili večji družbeni proizvod, več denarja. «Že mogoče, toda žal dinarji niso merilo resnice. Resnica, merjena v dolarjih, nam pove nekaj čisto drugega, pove namreč, da smo v minulem letu naredili in izvozili več, toda dolarska vrednost tega je

bila za približno tretjino manjša kot leto prej.³⁾ Kako je mogoče? Je vsega krivo naraščanje tečaja dolarja in padec vrednosti dinarja? Toda, kako pojasniti to? Dragi ljubitelji razrednega miru, v logiki izvoza za vsako ceno ni samo vprašanje, koliko bomo izvozili, ampak predvsem KAJ bomo izvažali. Bodo to predvsem hlodi, keramične ploščice, čevlji, v najboljšem primeru pohištvo, gume in številci za porabo energije?

Medtem je bil pri nas na obisku monsieur Mitterrand. Obiskal je tudi IMV, našega največjega francoskega gospodarskega partnerja, ki se vse bolj enakovredno in enakopravno vključuje v mednarodno delitev, kot ga je pohvalil direktor RENALTA za vzhodno Evropo v TV intervjuju. In kaj si omenjeni gospod (kot predstavnik mednarodnega kapitala) predstavlja pod enakopravno vključitvijo? Veseli ga, pravi, da IMV izvažajo vse več polosi, koles, stekla, itd. in katrc (ki so Renaultov najbolj zastarel, a delovno najbolj intenziven avto) na francosko tržišče in tako prispeva k vse bolj ekvivalentni menjavi. Veselimo se, radujmo se, dragi ro-

jaki, saj smo končno vstopili v zgodovino tudi takda z najbolj razvitimi kapitalističnimi državami menjujemo enako za enako. Aleluja! Menjujemo enostavno delo za multiplicirano, kolesa in polosi za proizvodno tehnologijo in inženiring, skratka, izvažamo delo in uvažamo kapital. Ker se v denarju menjava enako za enako, se to imenuje ekvivalentna menjava. Kdo je pri tej ekvivalenci bolj ena in kdo manj, je seveda jasno, vse bolj jasno pa tu postaja, kdo načrtuje in upravlja produkcijo in kdo je zainteresiran za to, da IMV takrat, ko Renaultovi delavci štrajkajo, kot za stavo izvažajo v Francijo Nizki osebni dohodki v IMV so pač stvar delavcev samih; zakaj pa bolje in več ne delajo in samoupravljajo. Direktorjem Renaulta pa verjetno postane besedica autogestion bolj in bolj všeč.

Da bomo v strategiji izvoza za vsako ceno lahko več proizvajali, je lahko sveta resnica. Toda bomo dobili sredstva za gradnjo energetskih objektov, da o sredstvih za racionalizacijo porabe, izolacijo stavb ipd. sploh ne govorim? Ta namreč prihajajo iz akumulacije, toda v strategiji »odvisnega razvoja« kot pogoj ohranjanja gospodarske birokracije v jugoslovanski družbi odteka vedno večji del akumulacije v tujino. Tako lahko samo tam dobimo sredstva za razvoj energetike.

Krog se tako sklene — zaradi strukture gospodarstva, ki bo pretežno satelitsko odvisno od svetovnega trga, bo poraba energije vedno večja, istočasno pa nam bo prav zaradi te strukture gospodarstva odtekalo v tujino vse več akumulacije, kar pomeni, da bo ob stalnem naraščanju potreb energiji sredstev za energetiko vedno manj. Tako bo nujno najemati tuje kredite, te pa porabiti za nakup tehnologije posojilodajalca ob neizkoriščanju lastnih potencialih. Dokler bo struktura svetovnega trga ustrezala preko tega trga vzpostavljene strukture našega gospodarstva, bo ob občasno romantičnih večerih ob svečah in molitvah za dešne nekako šlo, vprašanje pa je, kaj se bo zgodilo, ko se bo struktura svetovnega trga spremenila. Če bo šel razvoj v smer razvoja nerazvitosti, bomo lahko srečni, če bo občasno razpadel samo jugoslovanski energetski sistem in če klice razpada ne bodo zahtevale posegov raznoraznih »rešiteljev socializma«, katerih pravi čas šele prihaja.

NAPREDEK

V tej državi je neizkoriščenih 70% vodnoenergetskih potencialov, toda v času, ko je svet pretrepa prva naftna kriza, smo pri nas raje gradili termoelektrarne na mazut, ponekod dobesedno na nemogu. Ko nas je »srečala pamet«, smo se preumerni na gradnjo termoelektraren na premog, sedaj pa ni bilo nikoli dovolj sredstev za razvoj in izboljševanje rudnikov, tako da tudi napor rudarjev vedno slabših delovnih pogojih niso mogli zagotoviti dovolj premoga za obratovanje vseh TE, zato so, danes TE GACKO, edini objekt, ki smo ga z TE-TO LJUBLJANA zgradili v minulem letu, res ne obratuje.

Kroničen primer »pozabljivosti« pa je gigantski energetski blok BLOK KOSOVO B s 600 MW, ki, ki še najmanj naslednjih pet let ne bo obratoval z več kot 30% zmogljivosti, ker ni bilo sredstev, da bi odprli nov rudnik. Vendar so to malenkosti v primerjavi z »uspehi«, ki smo jih dosegli v minulem obdobju, saj smo z »našo« prvo jedrsko elektrarno stopili v klub držav atomskega veka. Da je bil vestinghouse v sporu z več kupci svoje jedrske tehnologije nas ni preveč vznemirjalo, kot tudi ne, da smo kupili že zastarel tip reaktorja, ki bo leha za različnimi hibami. Saj veste, vsak začetek je težak, za napredek je treba tudi malce potrpeti.

Koga naj sedaj v modi zaostajanja odgovorimo? Izberemo za grešnega kozla, ki bodi po pravi sodbi po svoji senci tepen? Tujih upnikov, se pravi mednarodnega kapitala, res ne moremo obtožiti vseh grdobij, pa tudi malo smešno bi bilo, da bi npr. da so nam Američani vsilili gradnjo Krnega. Naj zato krivimo »nеспamet«, »napačne odločitve«, kot to počne »DELO« in zagotovi vsa materialna dejstva v metafizične meglice racionalnosti uma. Namesto tarnajočih vzhodov, kako je mogoče?« poizkušajmo raje razgaliti ženo logiko dejstev, po kateri deluje ta perverzna spodična, Nespamet imenovana.

Ključ odgovora na vprašanje leži v zarjavelih kapitalističnih razmerjih, ki sistemsko onemogočajo učinkovito združevanje dela in sredstev mimo realitve tiste družbene sile, ki poveljuje produkcijemu procesu v celoti — birokracije. Pod lupino amoupravnega sporazumevanja se skriva poest, ki v tej deželi legalno nima domovinske pravice, zato pa Monsieur Capital pod čepico nevidnico bliji in bolj prevzema taktirko povsem v svoje roke, saj delavci v tozidih tudi nominalno razpolagajo z se manjšim delom dohodka, da o dejanskem pravljanju sploh ne govorimo. Od kod temu gojodu energija za njegove z rjuhami ideologije saspavljanja zakrite perverzije samooplojevanja, ed katerimi se ob pomanjkanju kontracepcijskih edstev (beri: široke javne družbene kontrole) počne njegova debilna hči Nespamet?

(Nadaljevanje s 3. strani)

vesni prostor med gospodarjem in podložnikom (sredno razrednega boja), in prav to pozicijo razlikuje kot moč, kjer se zdi tako gospodarju kot podložniku, da je Veliki Brat (ideologija/kultura, politika) prav njemu na kožo pisana. Veliki Brat pooseb-zakon.

in od tod naprej je tudi jasno, čemu služi izboje-na bitka s samim seboj, katere rezultat je ljube-n do Partije — prepoznavanje kralja kot kralja. nkanje samega sebe je enako ljubezni do za-na kot vmesnega nivoja, za katerim se skriva lju-ten do Partije. Prav dejstvo, da podložnik ne je umreti, preden ne vzljubi Velikega Brata nam di slutnjo, po kateri sme ideologija eksistirati z pomoči prisile le ob vsesplošni ljubezni do za-na, torej takrat, ko je povedano vse z: Veliki Brat Veliki Brat.

Na koncu se vrnimo k citatu, ki ga pripisujemo Mitriju Ruplu: »1984 je bistvo tega sveta. Morda ta hip bistvo še prekrito, morda za zdaj komaj ano brbota pod gladko in navidezno mikavno po-tino, toda to bistvo je tu, delujoče in opredeljujo-«. Vrnitev k temu citatu nam služi kot povod, da pčamo z inventuro in pokažemo, da kar je dno prekrivalo; vmesni moment ideologije... ni-vor ne more biti skrito, razen v enem primeru: re-sesiji.

MOJ-MIR OCVIRK



Fotografije: Jani Štravs

»Za njih ne želi graditi, ne sodelovati s svojimi sredstvi pri gradnji elektrarn zunaj svojega dvorišča? Najprej zato, ker del akumulacije, ki jo vlaga v objekt zunaj svoje regije ali replublike — praviloma izgubi. Preprosto ni rešeno vprašanje rente, upravljanja, akumulacije na novo ustvarjene vrednosti, zato vlaganje v drugo okolje pri nas pomeni tako izgubo amortizacije kot minulega dela. KAJTI NAD SREDSTVI VLOŽENIMI ZUNAJ REPUBLIKE NIMA VEČ NOBENEGA NADZORA (podčrtal A. K.) Drugič, vsi prispevki in davki od proizvodnje odhajajo spet k tistim, na katerih ozemlju je objekt in tako spet ostane praznih rok. Naposled si domačin pri vsaki graditvi elektrarne pripori kakšno manjšo ali pa tudi večjo infrastrukturo, ki mu jo plača elektrarna. Zato vsakdo beži na svoje dvorišče, pa čeprav je to dražje in manj ekonomično!«

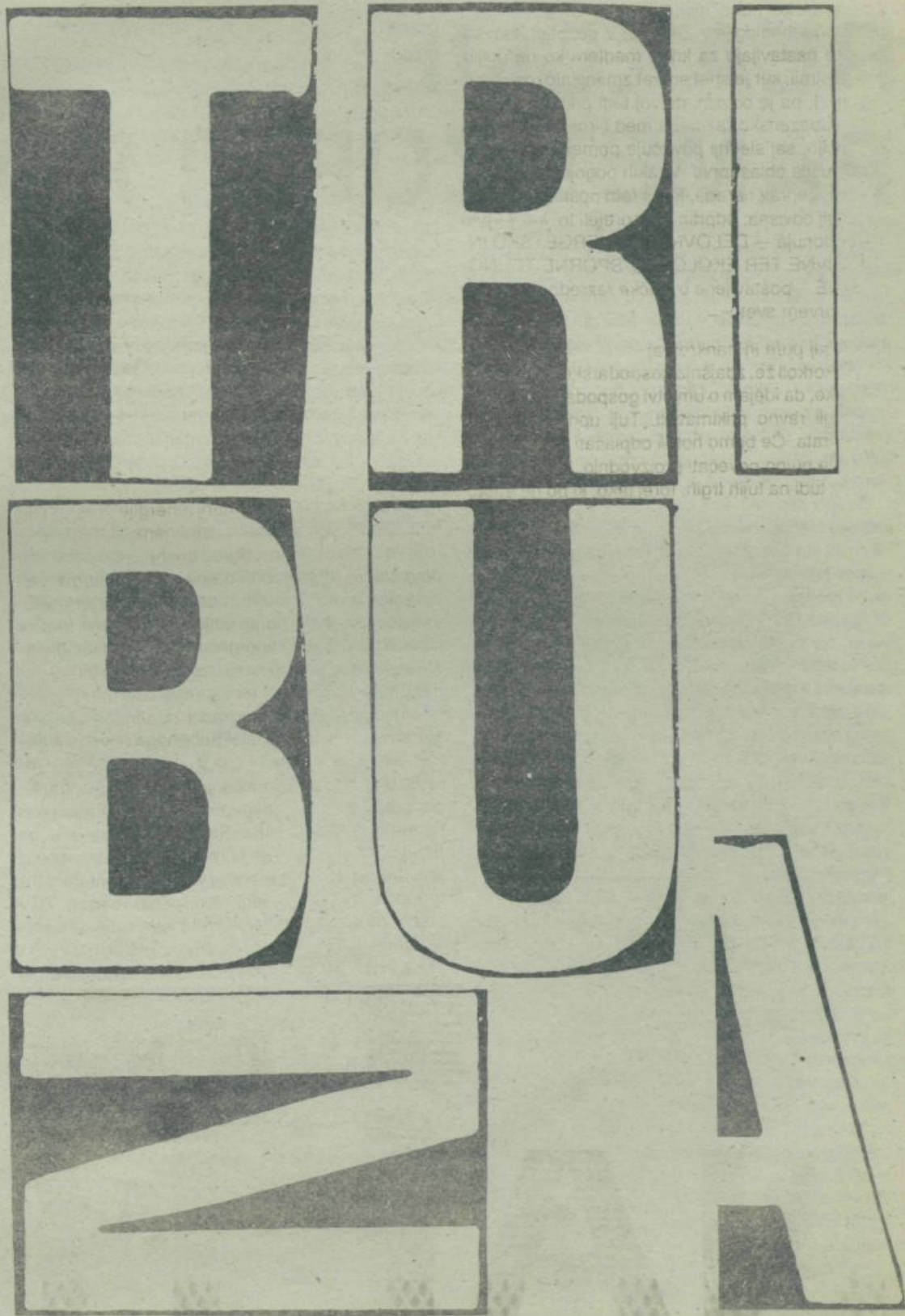
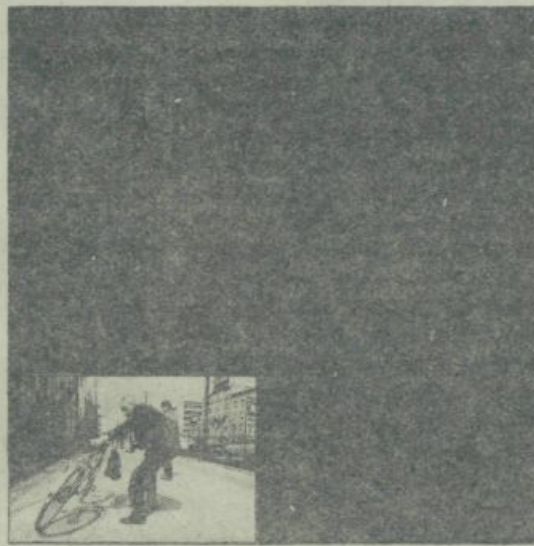
In kakšne posledice ima to za preskrbo z električno energijo in strukturo elektrarn? Investicijski stroški so pri gradnji HE višji kot pri TE, za gradnjo HE je torej potrebno zbrati več sredstev. Toda HE so dražje samo, kar se tiče gradnje, v daljšem obdobju pa večjo naložbo bogato obrestujejo z daljšo življenjsko dobo, nižjimi obratovalnimi stroški, če pustimo ob strani, da so na primernih lokacijah ekološko najprimernejši vir energije in rešujejo tudi vprašanja regulacije rek, čiščenja vode itd. Ker je združevanje dela in sredstev bolj ali manj onemogočeno, nobeno republiško elektrogospodarstvo ni razpolagalo z zadostnimi sredstvi za samostojno intenzivno gradnjo hidroelektrarn. Zato so povsod raje gradili TE, ki zahtevajo manjša investicijska sredstva in za katere se je ob pomanjkanju lastnih sredstev dalo v tujini dobiti ugodna finančna posojila, ob pogoju seveda, da se za te kredite kupi tehnologija posojilodajalca.

Toda dolgoročno so TE dražje od HE, saj zahtevajo stalno investiranje v rudarstvo, njihova življenj-

ska doba je krajša, povrhu vsega pa so med največjimi proizvajalci SO₂, iz katerega nastaja kisli dež. Jugoslovani pa smo peti največji proizvajalec te »dobrine« v Evropi. Denarja za drage filtrirne naprave seveda ni in spet enkrat je treba za napredek malo potrpeti. Na račun lastnega zdravja in svojega življenjskega prostora kakopak. Vsaka republika je seveda jemala kredite drugje, zato je tudi utopično pričakovati, da bi lahko unificirali tehnologijo in jo v doglednem času nadomestili z domačo.

Zakaj ne gradimo malih HE, s katerimi bi lahko v Sloveniji pridobili četrtno vse vodne energije, v Jugoslaviji pa po prvih ocenah cca 18 milijard kWh? Sredstva za razvoj energetike se namensko zbirajo na republiškem nivoju, na katerem so organizirana tudi posamezna elektrogospodarstva. Ta so zainteresirana za čim višjo stopnjo centralizacije sredstev, ki jim omogoča samostojno razpolaganje s temi sredstvi in kontrolo nad investicijami. Zato so seveda zainteresirana za gradnjo jedrskih elektrarn, ki opravičujejo popolno centralizacijo sredstev, najemanje tujih kreditov, kar vse krepí monopolni položaj posameznih elektrogospodarstev. Sredstva za majhne HE pa bi se lahko zbirala tudi na občinskih nivojih, te elektrarne bi decentralizirale energetski sistem in sistem financiranja, s tem pa tudi spodkopavale monopolni položaj republiških energetskih centrov.

Energija, hrana in vojska so temelji vsake družbe, je bilo slišati na okrogli mizi, zato je ena od prvenstvenih nalog birokracije, da razpolaga z energijo. Ker so na svojem republiškem ozemlju biokratu po vzajemnem vazalnem dogovoru suvereni zemljiški gospodje, ki se trudijo v svojih rokah nakopičiti kar največ presežne vrednosti, ki jo je ustvaril njihov nacionalni delavski razred, je jasno, da ne bodo dovoljevali, da bi se sredstva zbirala mimo njih, kot tudi ne, da presežna vrednost odteka z njihovega fevda, v kolikor seveda to ni pogoj



ohranjevanja njihove dominanc družbene pozicije. Tako se kot dobri zemljiški gospodje, varuhi svojega delavskega razreda, ki jim čast velevala, da ne odstopijo niti pedi svoje zemlje, že več let ne morejo dogovoriti čigava je reka Drina in kako na njej graditi HE. Ker vsakdo ravna pametno glede na svoj objektivni položaj, je skupni proizvod teh med sabo nasprotujočih si pameti, katerih vsaka teži znotraj federacije k privilegiranim položaju poleg neustreznega in nedovršenega energetskega sistema tudi tale: »Dogajalo se je celo, da so spuščali vodo iz akumulacijskih jezer, toda elektrike niso hoteli dati drugemu področju, ker je potencialni kupec ni hotel plačati po tržni ceni.«⁵⁾ »Long life, Mrs. Nespamet!«

»Bodimo realisti, zahtevajmo nemogoče!« je bilo revolucionarno študentsko geslo leta 68. Danes pa je to geslo tihi in zadnji adut birokracije, ki od delavskega razreda zahteva, da več in bolje dela ob vse slabših delovnih pogojih, da poveča produktivnost ob restriktivnem omejevanju porabe energije, ki zahteva zmanjšano porabo energije ob tem, da uvaža energetske vedno bolj intenzivno tehnologijo (baje bodo na Jesenicah zgradili elektroplavže, ki bodo porabili toliko energije kot vsa slovenska gospodinjstva). Za ohranitev tistega, kar v tej družbi zasluži, da propade, je samo ena pot, ki se vedno konča v začaranem krogu vračanja in najemanja kreditov. Izvoz za vsako ceno, ki vedno bolj obnavlja odvisni status Jugoslavije, narekuje intenzivno gradnjo energetskih objektov. Lahko, da bo naš nacionalni kapital, ki ga pooseblja birokracija, to bitko za ceno, ki jo plačuje delavski razred, dobil in odplačal stare kredite. Toda kje bomo ob odtekanju vse večjega dela akumulacije dobili sredstva za gradnjo tistih 14 jedrskih elektrarn, ki jih do leta 2000 načrtuje podkomisija za energetiko pri Kraigherjevi komisiji? Vsaka taka elektrarna stane danes 3—5 milijard dolarjev. Odgovor je samo eden — tuji krediti. O družbenih in ekoloških posledicah gradnje jedrskih elektrarn, ki smo jim danes v glavnem prizanesli, saj zaslužijo posebno obravnavo, ter o alternativnih možnostih pa kdaj drugič.

ANDREJ KLEMENC

OPOMBE

- 1) H.M. Emzemsboyev: Hipoteza o realno eksistiračem socializmu ČKZ št. SU, 1982
- 2) Razvoj in energija med dvema ognjema, Delo sobotna priloga 17. XII. 83
- 3) glej članek SKROMNO ŽIVLJENJE NA MEJI REVŠČINE, KOMUNIST 4. XI. 83, str. 3
- 4) »IZ OMEJITEV ELEKTRIKE DELAJO PATRIOTSKO PARADO«, NAŠI RAZGLEDI, 18. 11. 1983, str. 2
- 5) ISTO, str. 3

K O N C E P T I

Izhodišče: Tribuna je časopis študentov in za študente ljubljanske univerze

PREDPOSTAVKA: Zaupanje v delo uredniškega odbora

VSEBINA: Tribuna bo objavljala tekste o tem:

1. **Kaj študentje delajo** (poročila o dogajanju na posameznih fakultetah, o delu predsedstva UK ZSMS, Univerzitetnega sveta, o dogajanjih med zamejskimi Slovenci itd.)

2. **Kakšni problemi jih tarejo** (Študentski center, Študentski servis, stanovanje, zaposlovanje, prehrana, štipendije, pomanjkanje tuje literature, zmanjšana sredstva skupne porabe žgoče teme s posameznih fakultet)

2a) Posebej še o skupnih programskih jedrih in usmerjenem izobraževanju)

3. **Kakšno družbeno okolje jih obdaja** (o apatiji in depolitiziranosti, o politični praksi in njenih deviacijah, povetkih in obravnava sklepov najvišjih forumov družbeno-političnih organizacij).

4. **Kakšen je njihov časovno-zgodovinski in družbeno-ekonomski položaj** (socialno-ekonomski položaj in razslojenost, odnos med študenti in delavci, mesto študentov in inteligence v naši družbi).

NALOGE UREDNIŠTVA:

- razširitev kroga sodelavcev in bralcev
- spodbujanje diskusije
- politično napredna angažiranost tekstov,
- skrb za argumentiranost in kritiko,

— razkrivanje nesamoupravnih tendenc in odločitev v zvezi s študentsko populacijo in znotraj nje same

— zavzemanje za osnovne opredelitve našega sistema,

— izogibanje premlevanju starih tem in floskulam,

— spoznavanje fakultet med seboj in tudi univerz, še posebej mariborske

— objavljane v razumljivem jeziku, jedrnatost tekstov in solidna likvidna oprema,

OBLIKE OBJAVLJENIH BESEDIL:

— intervjuji (s strokovnjaki iz posameznih področij in politiki, predvsem na mestni in republiški ravni).

— poročila,

— izvlečki iz širše zanimivih diplomskih, seminarskih in raziskovalnih nalog študentov,

— komentarji,

— prevodi,

— recenzije,

— literarni prispevki,

— napovedi (prireditve ipd.).

SESTAVA UREDNIŠKEGA ODBORA:

Poleg glavnega in odgovornega urednika še 5-6 študentov z različnih fakultet.

REAKCIJE: ZDRAVA PAMET ZOPET POSILJUJE!

Po osemurni seji Predsedstva UK ZSMS, je postalo jasno, da novo predsedstvo (prav tako kot je ravnalo prejšnje) ne bo potrdilo Zorman kot kandidata za odgovornega urednika Tribune. Članom predsedstva se je odprlo, da ne gre za nikakršen konflikt med Tribuno in oblastjo, kot so razglašali in to še počno nekateri zagrizeni borci za svobodo, ampak za preprosto dejstvo, da Marko ni razvil elementov samoupravne politične kulture. Drugače povedano, predpogoj pogovora je, da sogovornika drug drugega pustita do besede.

Po tem dogodku je v akcijo stopil Radio Študent, točneje njegov v.d. odgovornega urednika. Ugotovili je, da sta tako Zorman (do tedaj ga je podpiral) in njegov koncept kot Viličev koncept »za en drek« in da je rešitev v tretjem kandidatu. Temu je sledila oddaja na RS, ki je kruto obračunala z lansko Tribuno, ne da bi poskušala pokazati vsaj kakšno svetlo točko, samo zato, da je brez zadržkov lahko umaknila z dnevega reda Zormanov koncept. Glasniki zdrave pameti so obračunali s svojim kolegom potem, ko že ni imel več nikakršnih možnosti, da bi enakovredno spravili z dnevnega reda tudi Viličev koncept. Tovariš v.d. odgovornega urednika RS je v oddaji vsaj trikrat ponovil, da je bil Vilič koncept vsiljen (zgled je gotovo našel pri Orvellu, ki pravi, da je trditve potrebno samo velikokrat ponoviti, pa postane resnica!!!). V producirano praznino je v.d. predlagal lov na tretjega kandidata.

Oddaja je bila v četrtek, v petek pa je predsednik UK ZSMS že govoril s svojim prijateljem z Ekonomske fakultete, tovarišem Kopačem. Tovariš Kopač se je s svojim konceptom pojavil na PUK v torek. Časa za to, da bi kljub čudnemu postopku evidentiranja (Postopek je bil odprt od maja do konca oktobra, in nato od prve seje predsedstva do 27. decembra. V tem času nihče na EF ni prepoznal Janeza kot možnega kandidata za odgovornega urednika Tribune); spisal koncept, ki bi izražal njegova stališča kot kandidata za odgovornega urednika Tribune, je imel dovolj. Zato na predsedstvo ni prišel kak osnutek, kot bi kdo na prvi pogled mislil, ampak resen koncept, za katerim stoji možni kandidat Janez Kopač.

Najprej nam je dano videti, da gre za telegrafski stil in precizno predalčkaje, ki na pogled ne nosi teoretskega bremena. To je zelo pomembno, saj je

teorija v predsedstvu pri številnih članih osvojevala zadeva! Nepotrebnega političnega balasta tudi ni zaslediti. Na to finto navideznega se je že ujelo precej muh — članov PUK. Koncept jim je bil všeč — s to besedo je bilo konec obrazložitve globokoumnega stališča! Sekretar UK je takoj pristavil svoj piskerček z izjavo, da bi njemu bil pa bolj všeč en fičko! S tem je cenjenemu moštvu pokazal, da se na ta način ne da razpravljati iz preprostega razloga — ne nakupujemo obleke, temveč vodimo politiko UK ZSMS. Kot se spodobi za koncept, je izhodišče na začetku. Vendar! Tribuna je časopis UK ZSMS, politično-informativno glasilo organizacije študentov, ne pa študentov kar tako. Je glasilo predvsem za študente, ne pa le zanje. Študentska javnost preko Tribune informira širšo javnost o svojih pogledih na družbene probleme in daje možnost širši javnosti, predvsem univerzitetni, da v Tribuni izraža stališča in mnenja o problemih Univerze in študentov. Ravno tako je Tribuna medij borbe za interese študentov in graditev samoupravnih odnosov na univerzi in v družbi. **Povzetek:** izhodišče je zelo ozko, poenostavljeno in zgrešeno. Izhodišče pa je točka, iz katere vse izhaja!

Zaupanje v delo družbenih in političnih delavcev je predpostavka delovanja samoupravne družbe. Zato se zdi čudno, zakaj Janez to točko še posebej izpostavlja in to zelo enostransko (tudi uredništvo bo moralo zaupati delu drugih vsaj organov UK ZSMS). Morda želi na drugi način povedati tisto, čemur Zorman brez prikrivanja pravi avtonomna pozicija uredništva (ali državotvorna partijska frakcija)?

Pod točko »vsebina« nam je dano vedeti, da bo Tribuna po vsebini predvsem informativni časopis. Janez strogo loči tisto, kar študentje delajo, od njihovih problemov, oboje pa od »družbenega okolja« in »časovnozgodovinskega« in »družbeno-ekonomskega« položaja. S tem nam je tudi zaupal svojo metodo obdelovanja navedenih tem: ravnal bo strogo parcialno, kot se za zglednega vrličkarja tudi spodobi! Priprave na uvedbo usmerjenega izobraževanja v visoko in višje šolstvo nimajo z delom študentov nič skupnega — razen tega, da bo o obojem rla različnih mestih pisala Tribuna.

Tretja točka govori o družbenem okolju, ki obdaja študenta. Zveza družbeno-okolje-obdaja

kaže na mehanično pojmovanje družbenih individuov in družbe. Študent je pojmovan kot kup mesa, gola masa, ki jo objema prostor. Celoten kompleks zavesti individua ostaja tako nepojasnen. Izgubljen je subjekt in z njim dialektika mišljenja in družbenega dogajanja.

Pri tej točki se pojavi naštevane v oklepaju v mestniku. Obstaja za to kak razlog, ali je to le nedoslednost in brezbržnost do rabe jezika?

Jedro kakšnosti družbenega okolja je v apatiji, depolitiziranosti, politični praksi in njenih deviacijah, sklepih najvišjih forumov DPO!!! Tu vidimo, da Janez krepko stiska Zormanovo roko, saj je družba tudi pri njem samo politika. Zato je namesto družbenega življenja potrebno obravnavati oz. poročati o »politični praksi«.

Pod »družbeno okolje« niti po pomoti ni uvrščeno samoupravljanje, delegatski odnosi ali vsaj družbenopolitične skupnosti, OZD, KS, SIS ali vsaj družbene organizacije in društva ali kulturna dediščina!!! Kaj je deviacija politične prakse, od česa devira ta politična praksa? Morda od Janezovih naivnih predstav! Kaže, da so interesni konflikti irelevantni pri obravnavi »družbenega okolja« — »politične prakse«. Edini argument, ki stoji za uporabo terminov našega Janeza, je argument zdrave pameti — je tako! In diskusije je tu konec.

Pod točko štiri nam Janez sklamfa neke termine, ki nam zagotovo povedo vsaj to, da Tribuna pod Janezom ne bo imela posluha za dosledno terminološko in jezikovno rabo. Namesto tega se bo ravnala po trenutno aktualnih terminih kavarniškega življenja (časovnozgodovinski in družbeno-ekonomski položaj, razslojenost študentov (gotovo merjena z izobrazbo očeta). Tribuna bo strogo na liniji poročanja o odnosih med delavci in študenti!

Tribuna pod Janezom ne zanima študent kot subjekt vzgoje in izobraževanja, ne zanima je ne preteklost ne prihodnost. Zato je vsebina pisanja obsojena zgolj na odslakavanje sveta stvari, kamor s svojo Tribuno sodi tudi naš Janez! Pod naloge uredništva Janez ponovno izpriča svoje temeljno metodološko prepričanje: vsebina nima prav nič skupnega z obliko, obe pa sta z uredništvom zvezani le po eni plat, nikoli skupaj. Uredništvo bo namreč skrbelo za jedrnatost tek-

stov in razumljiv jezik, na to pa se bo nekako nacepila vsebina. Ali pa bo proces ustvarjanja tekel od vsebine k obliki. Torej bo vsebina strogo pozitivistična — zbir faktov. Na to pa bo uredništvo nacepilo naprednost, in sicer politično! (ne družbeno)

Tu gotovo ni prostora, da bi se zabavali ob vsaki točki posebej, lahko pa to stori vsak bralec posebej. (npr. namesto reševanja križank). Le tako se bo vsakemu posamezniku pokazalo, da Janez globoko blefira neko uredniško politiko! Kaj naj razumemo pod »zavzemanje za osnovne opredelitve našega sistema«? Če je zavzemanje opis za njegovo početje kot urednik Tribune, potem lahko ugotovimo, da bo pri svojem delu/zavzemanju zelo uspešen. Kam bo to zavzemanje nacepil, je pa čisto njegov problem. Kaj so opredelitve? Gre za pravni red ali za opredelitve teoretikov? Kaj je sistem? Morda politični, družbeni, oba hkrati....

Janez bi se rad izogibal starih tem. Pisal bo novih področjih znanstvene fantastike ali uvažal nove sholastične dileme. Zavzemajoč se prav greče za nove teme, je Janez pozabil, da je v prvi delu svojega koncepta že navedel nekaj teh »novih tem«!

Zanj je floskula gotovo moja izjava, da so nove miselne forme prazne. Napredna angažiranost, stare teme, razumljiv jezik, solidna oprema, spodbujanje diskusij, skrb za angažiranost in kakovost. Te forme je moč napolniti prav poljubno z vse-



kovrstno vsebino. Povsem brez hrbenice so, izražajo prav nobenega trdnega in jasnega stališča. Ni pa zanj floskula takle listič papirja, ki nastane kot koncept možnega kandidata za odgovornega urednika Tribune!! To navadno zabavljanje, prej PUK ZSMS in nato vseh študentov, je »predna angažiranost tekstov« in »solidna« uredniška angažiranost.

Točka o nalogah uredništva je povsem odveč. Točneje: kaže na to, da Janez nima veze, kaj katerem aktu opredeljuje niti teh aktov Tribune pozna. Poslovnik o delu uredništva bolj določno Janez opredeljuje naloge uredništva.

Pod točko o oblikah objavljenih besedil bi pričakoval, da nam bo Janez pisal o štirih stolpcih ali trikotnih, okroglih, pa v obliki srčka... se izkaže, da bo našel tiste novinarske vrziti narskega pisanja, ki jih pozna. (Njegovi strok njaki so že tako popredmeteni, da so kar v podri jih). Za tisto, kar sumim, da bi Janez povedal pod tretjo alinejo, je UK ZSMS ustanov Časopis za kritiko znanosti. Ni pa mi znano, kako pri njih z objavljanjem »širše zanimivih« zadev.

Pod to točko se na vsebino zopet lepi nekaj drugega: literarni prispevki, napovedi, prevodi itd. zadevice je Janez raje uvrstil med oblike besed, saj si pod tovrstno ustvarjalnostjo kot resen besedopisec ne zna predstavljati prav nobene vsebine. Kakšno kulturno obzorje??? Vsa naivnost si ne dene krono pri zadnji točki: na Kersnikovi 4 za vrsti čaka 5-6 študentov z različnih fakultet, ki bo z vsem žarom delali po tem izpitnem konceptu.

1. Če ima Janez kakšno stališče do uredniške politike Tribune, lahko kljub temu, da pozna njegov koncept, le ugibamo. Na osnovi njegovega koncepta pa lahko ugotovimo le njegovo **naivnost, zabebancijo, blefiranje in naivnost!**

2. Teoretska moč se vidi iz terminov, ki so prazni, iz predalčkavanja, ki je mehanično, iz posameznih postavk, ki so vržene iz praznega prostora v prazen prostor, iz celotnega koncepta, ki želi biti všeč, ne pa zagrabiti problema študentov in tudi razreševati.

3. Janez ne pozna aktov Tribune.

4. Po tem konceptu bi bila Tribuna najgroznejša megla Ljubljane!!!

BORUT ČIS

«FALSUS PROCURATOR» ALI O SVOBODI TISKA

Za študentski časopis je na prvem mestu družbena realnost. Nato vpetost študentov v samoupravni sistem. Tipična pozicija pravnika. Iz sistema — ustave, zakonov je treba razlagati ujetost študentov v prav ta sistem. Našega pravnika zanima čista politična država, normativno, ne pa dejansko, družbena razmerja, ki šele producirajo pravno sfero. Pod tretjo točko nam je dano vedeti, da se na zadevo ne spoznamo (!)

Izhodišče je trojne narave: oče, sin in sveti duh. Če in sin sta jasna, sveti duh pa je tako nejasno kulturni, da ga moja miselna mašinerija v luči visokega nivoja ne na eni ne na drugi strani ne upade. (Vse navdihe za takšno izražanje imam iz KONCEPTA). Naj tu Zorman spomnim samo na to, da je pravno-politična mašinerija tudi pravica do šolanja in podaljševanja absolventnega staža, pa svoboda tiska, ki jo Zorman tako s pridom koristi.

Sedaj pazi, na potezi je specifična pisanja (in ne študentje)! Ta nam pokoplje obljubo očeta. Če je pisanja družbena realnost samo pravna in v majhnem delu politična, smo dobili očeta nazaj. Če pa je družbena realnost področje realnega življenja ljudi — (ekonomije, kulture, umetnosti, religije, morale, tabuje, šolstva, znanosti itd., potem naš »falsus procurator«, ki pod družbenim življenjem razume pravno in politično sfero, požre očeta s kostmi vred.

Kolikor je že v objavi sinko beden (glej ad. 2), ni proti temu, kar pravnik Zorman v razlagi napravi njegovo vsebno in imovino. Samoupravni sistem skrči na odločanje (in okrancja vpetosti!). Jasno, procuratorja, vendar ne pozabimo na falsus, zanima ravno odločanje, na proces oblikovanja stališč, sklepov, programov, raznih drugih aktov pa se antisociologično posereži Pod točko pa Zorman zavzame (kvazi) politično držo. Zanima ga »depolitiziranost«, »natančneje izločenost študentske populacije izven delegatskega sistema«. (Izločenost izven — skladiščne inovacije, ki kaže, da je »specifična pisanja v horizontu releksiranja lastne pozicije« uresničena. Krivični smo, če mu upoštevamo samo to realizacijo!)

Populacija je statistična kategorija in je že po definiciji pasivna. Naj tu, spomnim na Gramscijevo misel, da je statistika možna, dokler ostajajo množice pasivne. Po mojem mnenju bi bilo zanimivo razpravljati o pasivizaciji večine študentov in nastavkih za njihovo aktivizacijo ter na drugi strani aktivizaciji takihle falsus odrešenikov Zormanovega in o njihovi pasivizaciji. V svojem jedru je to praskanje, kako norost pride do besede in sili prijet v pasivizacijo.

Če je onemogočena populacija, pa niso onemogočeni študentje. Nekaj pa drži: na univerzi brez argumentov, politične in družbene sile študentski glas ostaja le utopično globokoumje. Kdor se ne premore argumentacije, pač pa le pravniški lef in na zaplembah ulovljeno zavest dela študentov, ta je kot tak »onemogočen«. Kaj pa je na eno ali drugo temo počela sveta Tribuna 1983? Če so bili študentje lani onemogočeni, da bi izražali mnenja v

sveti Tribuni, je to samo zasluga svetega uredništva.

»Onemogočenost je kratko in grobo (in glupo) rečeno« v tem, da so »številne možnosti artikulacije interesov, blokada interesov kot zapore«. Možnost je zapora. Uničiti vse možnosti je svoboda! Juriš na možnosti artikulacije interesov, kar med drugim pomeni, da se kandidat za odgovornega urednika Tribune zavzema tudi za ukinitve Tribune. To svojo namero je skupaj s tovariši že lani skoraj uresničil, saj je Tribuni že grozil in ji še grozi finančni bankrot! Pisanje naslednjih bedarij še najmanj privoščim pravniku. Zorman ne loči organizacije od organov organizacije: »t.j. ZSMS..., PUK ZSMS (predsedstvo), MK ZSMS (mestna konferenca, organ mestne organizacije ZSMS), RK SZDL (tu bi Zorman rad Šetince naredil za mladince, da bi mu lahko kar v obraz rekel da je bedak, stalinist ipd.) SKUPŠČINA (morda skupščina študentov, občinska ali republiška)«. To naštevaje je totalna zajebljivost, sranje klamf tja v tri dni! Zormanu pa je vendarle treba priznati njegovo kvaliteto — je ekspert za blefiranje.

Naslednji pasus od »Namreč...« pa do konca odstavka je višek »specifične pisanja...« Ni le skladiščno zmeden, ampak je zmedeno tudi tisto, kar naj bi bila miselna vsebina, ki se razglaša za »teoretično gledano«. Dragi meščan Zorman ali je teorija zate vsak čvek, ki nima zveze z realnostjo?

To, kar nam je milozvočno kvasil, mu je naraslo v »dvojne posledice«, ponovitev že znanega. Kot študenta me zanima le to, v katerem sistemu sedaj živim, ko sem izključen iz samoupravnega sistema. Verjetno mi je edina šansa za politizacijo svojih interesov ustanoviti študentsko stranko pod velikim vodstvom svete Tribune in meščana Zorman!

Dela predsedstva UK ZSMS ne poznam prav dobro, ampak ukvarjanje s problemi študentskega centra, servisa gradnje študentskih domov, prehrane študentov, Tribune, Radia Študent, društve vendarle niso le interesi posameznikov iz PUK ZSMS. Ker pa sodim, da naš Marko — skače delo PUK dobro pozna, torej ve, da je navedeno le v interesu nekaterih posameznikov v predsedstvu, bi bilo dobro vedeti, kaj so zanj interesi študentov.

Namesto njega nam odgovarja njegov koncept — pravno-politične finte, realno življenje pa pred sodišče in v zapor! Pri točki b ni treba, da si slavist, da bi opazil skladiščne pogruntacije Marka-skače. Beseda do besede je stavek! Neukim množicam ni težko vladati, zlasti še, če neuki držijo sveto pamet v svojih rokah!

Pod točko c naš »falsus« zopet kljuje možgane (socio) lingvistom in sociologom. Njegov problem je verjetno v tem, da mora študente, ki nimajo očeta (živega) razglasiti za mrtvega. To je višek metode našega kvazi pravnika!

Ponoreli učinek sprotnega študija je ravno naš Marko-skače ali falsus procurator, po božjem čudežu absolvent pravne fakultete. Univerza gor spravlja ljudi, ki ob koncu šolanja polpismeni, hkrati pa nori na svojo pozo in ponosni na svoje neznanje prisegajo na samoupravljanje, že v naslednjem ko-

redu pa opijujejo vse, kar obstoji. Takšen Zormanovsko-intelektualizem in pretirani fahidiotizem me bolj skrbi.

Pod točko c (verjetno e) prosim Zorman, da je toliko solidaren do tistih, ki študiramo in nas naj ne pošiljuje s primitivnim neznanjem. Da se ne bi na suho prerekala o tem, kdaj in kako je prišlo do atomizacije, razobličanja... v zgodovini človeške družbe, predlagam da si, kolega Zorman, prebereš vsaj ustrezna poglavja Kapitala. Po mojem mnenju se študentje ne smemo ustaviti na točki, kjer nam bo omogočen pristop do artikulacije, temveč naj bi šli do točke, ki nam bo omogočila artikulacijo in realizacijo interesov. Tu tlačiti ZSMS s komsomolskim naglasom je le lepota poteza za ojačanje zvena in nabiranje volilnih glasov. Naj pod to točko še opomnim Zorman, da ZSMS ni edini kanal za artikulacijo interesov študentov.

Tu (pod točko 3) se sveti duh izkaže za kompleks iz časov svete Tribune. Edino ukvarjanje s študentsko problematiko je bilo ukvarjanje uredništva s samim seboj. Takšna politizacija, kot jo ponuja meščan Zorman, sodi v kakšno novo revijo, ne pa v študentski časopis. Po Zormanovo je ravno politizacija »refleksijsko-emancipatorni nastavek«. To lahko trdi le pravnik, ki je prepričan, da se lahko država odpravi čez noč, pa zato tega ne obeša na veliki zvon, ker se boji, da bo prišel ob službo. Morda bi našemu Marku kazalo svetovati, naj pogleda v svojo najprej študentsko dušo, pa meščansko in pravniško. Morda bo to »nastavek« za odkrito »podmeno te zahteve«.

Razen Marcela so bili v uredništvu svete Tribune vsi novopečenci.

Tako kažejo kolofoni Tribune. Ti prav tako kažejo, da sveto uredništvo, kar je bilo na oblasti, ni uspelo pridobiti niti enega stalnega sodelavca. Tako je letos od starega uredništva ostal le »falsus procurator« lanskega uredništva in dva stalna sodelavca. Ni treba biti Šetince ali Koprivc, da bi že po kadrovski politiki, ki ste jo vodili, sklepal na privatizacijo. Tu pa so še uredniška politika, stališča Tribune itd. česar jaz ne poznam tudi zato, ker Zorman o tem molči ali prikazuje popačeno. To je tisto, kar »simbolni učinek pove nemara več kot bi (ti) želeli«.

Zorman bi že kot pravnik moral vedeti, da zakoni predpisujejo neka ravnanja (jih omejujejo ali prepovedujejo), ki onemogočajo pretirano zajebljivost. Niso vsi ljudje študentje ali absolventje in ne živijo vsi od zajebljivosti na družbene stroške ali na stroške staršev! Zakonom in ne politiki, je plačalo uredništvo dve zaplembi in sodni pregon. Jasno, da Zorman brani čistost zakonov in umazanost politike... Zanimivo bi bilo brati zgodbe o klečeplazenju svetega uredništva od politika do politika, od MK ZKS do RK ZSMS in zgodbe o tem, kako so sveti tribunaši iz hinavske države delali heroizem. Če bi mene kdo pritiskal, bi odstopil, ne pa se mu vlekel v ... in ga potem javno psoval v javnem mediju. Za zdravljenje predsodkov naša družba premore druge institucije.

Zormanova »usmerjena paranoja« proti oblasti je možna zato, ker so bebi danes prišli do besede in serjejo vsevprek, ne glede na predpostavke lastnega mišljenja. Meščana Zorman ideal »politizirane populacije študentov« je totalna blesarija, tudi če pod tem misli na politizacijo posameznih študentov. Prvič, zakaj naj bi se jaz politiziral, in drugič, kako bi se to dalo izpeljati? Razumem, da se politizirajo nekateri interesi, stališča, zahteve, ne pa ljudje! Potem, ko je Tribuno naredil za predmet politike, bi Zorman isto naredil še s študenti. Študentje naj bi bili predmet politike svete Tribune. Kar bo v njej zapisano, je sveto in nepreklicno. Če bi prišlo do pritiskov od koder koli (od študentov po definiciji ne), naj bi študentje zvesto kot psi čuvali

lastni svoji svetlini. Ko bi opravičil to svojo poslansko nalogo, bi bila edina njihova naloga čakati na novo takšno priložnost. Tako bi naš Marko-skače lahko brez sleherne mere meketal prav o vsem in še o čem dokazoval svoje šarlatanstvo do onemoglosti.

To je tudi osrednja točka tega koncepta. Ponuja zajebljivost politike in politizacijo Tribune, argumentirana razprava in odpiranje družbenih problemov, vzgoja timov študentov in bbj za študentske interese skupaj z vsemi naprednimi silami univerze pa je nična zadeva. Kot je bilo slišati po Radiu Študent, sveta Tribuna ni zmogla spisati lastne programske usmeritve, kar daje misliti, da je tudi sveta Tribuna bila v sebi razklana in da jo je držalo skupaj vse prejšnje skupne koncepte uredniške politike. Po mojem mnenju je bil izdajateljski svet resnično nor, da je dovolil izhajati časopisu kar tako — iz rok v usta.

Ko je naš Marko priskakljal že na to in ono temo, ki ne sodi v zasnovo Tribune, pa skoči še na področje razprave o aktu o ustanovitelskih in izdajateljskih razmerij med UK ZSMS in Tribuno. Tja sodi njegov predlog v zvezi s člani izdajateljskega sveta. Zorman nadalje sporoča, da bo poskusil navezati stike z mladino, že prej pa nam je povedal, kaj bo ugotovil — depolitiziranost. Zato lahko predvidimo domet njegove obljube. Dolgoročna zastavitev je izključena. Svet se spremeni čez noč ali pa se ne spremeni.

Zorman z vso dušo živi v meščanski družbi in parlamentarni državi, saj se bori za neodvisnost od državnopartijskih frakcij, to pa je možno le z ustanovitvijo nove državotvorne partijske frakcije, ki se ji reče avtonomna v nebo povzdignjena sveta Tribuna.

V prvi opombi Marko-skače napove parcialen pristop, ki smo ga že razbrali iz koncepta. Tudi rob refleksijske zmožnosti smo že otipali. Družbeno celoto pa, je prebrati, Zorman konstruira s posploševanjem parcialnih zaključkov. S tem bo Tribuna pisala ravno na način, ki ga Zorman zanika: »o obcih, smešno veljavnih in podobnih stvarih«! V opombi dve nam da Marko vedeti, naj na Tribuni pričakujemo najbolj široke ljudi, ki bodo vedeli, da je ideologija totalna bedarija in tako znali pobegniti pred sabo in družbenimi razmerji tu in zdaj. Po tej logiki bo Tribuna oblikoval sveti duh pod zdravorazumsko taktirko »falsus procuratorja«.

Pod opombo tri bi bilo bolj zaželeno predstaviti načine, kako pridobiti sodelavce, ne pa objavljanje nestabilnost. To namreč že vemo iz njegovih lanskoletnih izkušenj.

Za tiste, ki jim je všeč navedba po točkah: Zormanov koncept prinaša:

1. politizacijo Tribune, pasivizacijo študentov in heroizem uredništva
 2. teoretsko frigidnost
 3. pravniški fahidiotizem
 4. nesistematično izražanje misli
 5. skladiščno polomijado
 6. jezikovno onaniranje.
- Po tem konceptu Tribuna nima povedati in narediti prav nič novega za študentske interese.

Hvala lepa in oprosti!

op. falsus procurator — napačen predstavnik

V imenu iste svobode tiska in izražanja osebnih mnenj, ki sta dopustila Zorman do besede, v želji, da se sproži v Tribuni diskusije tudi o tem, kakšna naj bo in kakšna naj ne bo Tribuna v tem letu, prosim, naj bo članek v celoti in brez korektur objavljen v 2. številki Tribune.

BORUT ČIBEJ

OPOMBE UREDNIŠTVA *

Ker je pač od novega odgovornega urednika oz. njegovega koncepta in njegove realizacije odvisna odočnost Tribune (odločitev se sicer vse bolj odloča), je pač normalno, da koncepte in reakcije na njih objavljamo. Prav zaradi čimvečje odpornosti mo objavili tudi pričujoči kritiki konceptov tov. Kopača in tov. Zorman. Na prvi pogled se morda čista destruktivni s popolnim zavračanjem obeh, čemer se brez kompleksov spuščata tudi na vse osebne žaljenja in etiketiranja kandidatov. Vendar pa s tem postavljata popolnoma konkretno konstruktivno alternativo, edini sprejemljivi kandidat za opravljanje dolžnosti odgovornega urednika naj bi bil tov. Vilič s svojim konceptom. To nas bo bom seveda tudi izpeljal; pri tem mi bo moč povedati kdo očital, da se spuščam v banalnost, vendar zagotovo ne bom padel pod nivo obravnavanih tekstov, ki operirata z izrazi: nerednost, zajebljivost, blefiranje, naivnost, meščan, fahidiotizem, teoretska frigidnost, onaniranje itd.

Za iztočnico bom uporabil kar način, kako sta teksta prišla do uredništva. Prinesel ju je namreč (pa skupaj) aktiven mladinec, član prejšnjega predsedstva UK ZSMS, sedaj v nadzornem odboru UK ZSMS, ki je znan kot najbolj zagrožen zagovornik kandidature tov. Viliča, kar je dokazal predvsem kot delovni predsednik propadle decembrske volilno-programске konference UK ZSMS. Tekst je podpisal Borut Čibej, kar je nas, ki smo se ga pripravljal, zelo presenetilo: sej, ki so navedena v tekstu so se namreč udeleževali ljudje, ki ne poznamo, to ime pa nam je bilo povsem novo. Tem smo dobili sporočilo, naj črtamo nekaj besed v tekstu — poslal ga ni domnevni avtor, tem-

več zgoraj omenjeni aktivni mladinec. No, avtor se je na enem mestu zelo eksplicitno identificiral: v stavku »Zanj je floskula gotovo moja izjava (podčrtal T.G.)«, da so njegove miselne forme prazne.

Naša nepogrešljiva Vanja se je spomnila, da je to izjavil nihče drug kot omenjeni aktivni mladinec. Boruta Čibeja na tej seji sploh ni bil!

Drug tekst smo dobili nepodpisan — zelo nenavadno, glede na izrazito osebni ton in prav »prijeteljski dialog« s tov. Zormanom. Ime avtorja je na našo zahtevo naknadno sporočil taisti aktivni mladinec. Anonimnih in podobnih tekstov, če naj bi šlo za argumentirano polemiko, načeloma seveda ne objavljamo, vendar v tem slučaju to ne bi imelo nobenega pomena, saj je v kontekstu poskusa favoriziranje koncepta tov. Viliča jasno, da je zrasel na istem zeljniku kot prvi. Potem pa je itak vseeno, kdo je podpisan. Čudno le, da trdi da ne ve veliko o delu PUK, pa o njem v zvezi s Tribuno pove več, kot bi vedel marsikateri član. Prav ta drugi tekst je poln podtikanj in obtožb na račun prejšnjega uredništva Tribune. Kot stalni sodelavec (in še kaj več) te »svete« Tribune pač ne morem mirno mimo tega, vendar ta prispevek ni mišljen kot polemika, temveč pojasnjuje nekatera dejstva in domneve.

OPOMBA 1

* Pravega uredništva seveda trenutno ni; z razvozlavljanjem izvora tekstov smo se ubadali Matjaz, Vanja in zgoraj podpisani, ki je ugotovitve zbral in upisnil.

OP uredništva

Upravičeno torej domnevamo, da je avtor obeh tekstov aktivni mladinec Igor Lukšič.

TOMI GRACANIN



RAČUNALNIŠTVO ZA VSAK DAN JO RABO

Ugotovitev, da smo na področju računalništva, tako kot na vseh drugih vsaj deset let za razvitiimi državami, (ali pa še več) je vse prej kot zvirna. Vendar se je v tem okviru v zadnjem času izkristaliziralo vprašanje, kakšno in s kakšnimi perspektivami je izobraževanje strokovnjakov za to področje.

Bodoči inženirji računalništva se usposablajo na elektrotehniški fakulteti. Pred leti so se študenti za to smer odločali po dveh letih splošnega štromarskega študija, usmeritev pa je trajala dve leti. Potem pa so na pobudo uporabnikov (pazi, to je bistveno!) smer izoblikovali kot samostojno štiriletno usmeritev, na katero se letno vpiše dvesto do tristo študentov. Tu pa se je začel problem zaradi premajhnih kapacitet za praktično delo, predvsem za delo na računalniku.

Na elektro faksu je borih šest terminalov, ki so priključeni na univerzitetni računalnik. Na njih bi

Kot član prve generacije usmerjenih sem globoko razočaran nad programom in izvedbo usmerjenega izobraževanja. V tretjem letniku imamo celo tri (3) predmete, ki niso povezani z našo usmeritvijo (računalništvo). To so slovenščina (2 uri), STM (1 ura) in pa telesna vzgoja. Slednja dva predmeta sta seveda pozitivna, saj nas STM uči, kako idealna je naša družba in nas ne uči več filozofije ali podobnih neumnosti, ki bi nas navedle na to, da bi pričeli samostojno razmišljati, telesna vzgoja pa pomaga, da pozabimo vse skrbi, se sprostimo in nenazadnje tudi krepimo telo v pričakovanju služenja vojaškega roka, te plemenite pravice vsakega posa-

moramo delati šeststo ljudi, česar se ne da normalno organizirati. Problem je že z obveznimi vajami — v višjih letnikih delata na terminalu hkrati po dva študenta, v nižjih, kjer tehniko šele spoznavajo, pa po štirje ali več. Še večji problem pa je s samostojnim delom, ki je predvsem v višjih letnikih in za absolutno še kako potrebno — tako za končanje študija izdelava diplomskih nalog, raziskovalne naloge (pd.) kot za praktično usposabljanje za poklic. Zato so tudi predlagali, naj bi imeli študenti četrtega letnika in absolventi prioriteto pri delu na terminalu. Ker iz tega ni bilo nič (pa tudi dvomim, da bi se s tem stanje bistveno izboljšalo), so še naprej prisiljeni prakticirati razne »neustaljene« metode. Ker je dostop do terminalov možen tudi ponoči, mnogi delajo do zgodnjih jutranjih ur, ker v tem času ni prevelike obremenitve. Zjutraj bi morali seveda normalno priti na predavanja.

Menda si nekateri pomagajo tudi z »zvezami in

mežnika: Kot večina sošolcev pa se tudi jaz zavzemam za popolno ukinitve slovenščine, ki je povsem nepotrebna. Kajti s tem predmetom obstaja možnost, da iz programa pridemo celo malce razgledani, kar pa bi bilo v nasprotju z našimi interesi.

Predlagam tudi nekaj novih rešitev. Ker že imamo vsak drugi teden dve uri pouka več kot je dovoljen maksimum, se pravi 34 ur tedensko, menim, da bi lahko uvedli dodatnik 5 ur tedensko, kar bi zneslo 39 ur, to pa bi spet lahko zaokrožili na 40 ur. Pouk bi bil seveda izbran in ne kakšna neumnost, kot je recimo filozofija ali celo umetnostna

materialnih pogojev na študij računalništva, pridemo do problema zaposlitve po diplomi. Po končanem študiju so diplomanti usposobljeni za sistemsko programiranje in sorodne zahtevnejše poklice, dela na raznih inštitutih ipd. V praksi pa se jih večina znajde na delovnih mestih programerjev na manjših sistemih — teh je bilo pred letom dni 225 od 315 v republiki — v glavnem v delovnih organizacijah, kjer računalniško obračunavajo osebne dohodke, promet in podobna rutinska opravila. Za to je sicer potrebna srednješolska izobrazba, praktično pa bi zadostoval tudi tečaj. Čemu potem porabljen energija in leta (študentov) in sredstva (družbena) za štiriletni študij, če ostajajo predvsem razvojni potenciali mladih strokovnjakov večinoma neizkoriščeni? In za desert še en, sicer neuraden, podatek: na začetku omenjeni uporabniki so menda ugotovili, da ima perspektive za zaposlitev na področju računalništva, glede na predvideni razvoj, še generacija, ki se bo na fakulteto vpisala v

vzgoja. Če že ne bi imeli strokovnih predmetov, bi lahko uvedli nove predmete, kot so:

- kontrola in izločanje nekoristnih misli
- osnove notranje diferenciacije (beri: diskriminacije)
- nošenje zastave itd.

Predlagam tudi ukinitve enega prostega dne na teden in podaljšanje pouka v večerne ure.

Upam, da se bodo zahteve upoštevale tudi v republiškem merilu, v mislih imam ukinitve vseh nepotrebnih usmeritev (kulture, družboslovne, oblikovne itd.).

Tako bomo dobili ozko usmerjene strokovnjake

študijskem letu 1984/85, vsi kasnejši nadobudneži pa se lahko bolj ali manj praskajo po jajcih tam nekje do leta 2000. Perspektiva je torej ugodna, omenjena letnica pa je morda postavljena v veri, da bo takrat konec sveta, kot napovedujejo nekateri jasnovidci.

Kaj pravijo usmerjenci

Ko so svojčas bistré glave na hitro opravile s poklicnimi šolami, gimnazijami in podobnimi anahronizmi, so viško gimnazijo spremenili v šolo za računalništvo v skladu s potrebami združenega dela. Kaj kmalu se je pokazalo, da so bile te »potrebe« zelo abstraktne, ali če sem natančnejši, konkretna je bila le potreba zbrisati dotedanjo najuspešnejšo obliko srednjega izobraževanja. (Drugače so to svojčas prakticirali tovariši in gospodje, ki jim naša zgodovina ni dodelila ravno pozitivnih vlog, vendar pustimo to sedaj ob strani). Na svoje probleme so v tem primeru opozorili učenci sami, posvetovanju s

predstavniki Občinske konference ZSMS pa je sledila okrogla miza s predstavniki forumov, ki se ubadajo z izobraževanjem. O tem je tisk sicer že nekaj pisal, bistveno pa je, da dijaki konkretnih odgovorov na svoja vprašanja niso dobili. Temu se ni čuditi, saj so posegala v samo osnovo usmerjenega izobraževanja. Predvsem so sistemu zamerili, da nudi premalo splošne izobrazbe. Če vzamemo za primer konkretno računalniško usmeritev, ugotovljamo, da bo delavec, ki bo jutri upravljaj najodobnejše informacijske sisteme, med svojim šolanjem pridobil manj splošnega znanja, se pravi informacij, kot povprečni bančni uslužbenec — gimnazijski maturant. In da imajo skoraj vsi računalniško usmerjeni mladci namen tudi študirati, so mi potrdili tudi v enem od tretjih razredov — samo en dijak se namerava zaposeliti po srednji šoli. Situacija je torej več kot absurda.

Izpostavljen je bil problem pomanjkanja

in družba bo rešena! Rešitev pa ni osveščanje ljudi, kot so ugotovili že Zois in njegovi, saj se napredek in razvitost vendarle štejeta po tehničnem razvoju in ne po kulturi ali odnosu do nje, kot je ugotovil že naš veliki borec za tehnični bum in ozko usmerjenost IVAN CANKAR.

Delovni pozdrav!

SA 0883051

Morda bi se komu zdelo, da angleški in nemški jezik nista povezana z usmeritvijo, vendar ju bomo uporabljali za branje strokovne literature.

ustrezne opreme in učbenikov. Sedaj ima šola poleg lastnega majhnega računalnika tudi štiri Delte Partnerje in nekaj Sinclairjevih mikračunalnikov, ki so jih v glavnem nabavili sami profesorji po raznih »stranpoteh« (blagor družbi, ki dela iz šolnikov tihotapce za blagor njihovih učencev!), vendar pa se je položaj izboljšal šele pred kratkim. Žrtve so seveda prve generacije usmerjencev, ki so rasle ob pomanjkanju tehnike in učbenikov (nekaterih še sedaj ni), kar pomeni, da bo njihova izobrazba še kako pomanjkljiva. Sicer pa je bil program za njihovo šolanje izdelan šele, ko so oni že sedeli v klopi, šola pa do nedavnega sploh še ni bila verifirana (menda se je to sedaj že zgodilo). Ugotovimo torej lahko samo obrabljeno resnico, da je bila reforma srednjega usmerjenega izobraževanja speljana nedopustno diletantsko in stihijsko. O odgovornosti seveda ne bom spraševal, raje mimo grede pokažem, kako nas nobena izkušnja nič ne

računalniški tehnik za programsko opremo. Prvim se menda še obetajo delovna mesta pri različnih prometnih sistemih, drugi pa se bodo bržkone uvrstili med tiste, ki se bodo do sodnega dne praskali po jajcih (če se zdijo dekletom jajca neprimerna, se lahko praskajo tudi drugje, vendar se stvari ne bodo spremenile).

Pa še nekaj je žalostno: Kot sem slišal že od študentov, so tudi nekateri dijaki minenja, da bi za tisto, kar bodo dejansko delali na morebitnih delovnih mestih, zadostoval krajši tečaj. Zakaj potem štiri letna psihofizična tortura, v kar se je usmerjeno srednje izobraževanje s svojimi prenatrpanimi urniki in programi, po mnenju prizadetih, prelevilo? Zakaj smo se odločili za organizirano masovno produkcijo kadrov, ki bodo prav kmalu, glede na našo stopnjo razvoja, odvečni? In zakaj smo potem šli z glavo skozi zid in minirali prejšnji sistem izobraževanja, ki se vedno bolj izkazuje za primernej-

šega od sedanjega? Tukaj se krog seveda zapre.

V širni svet

Razmah računalništva v razvitem svetu je postal tudi socialno-psihološki problem. V Veliki Britaniji so denimo študentom prepovedali več kot pet ur tedenskega dela na računalniku, ker so ugotovili, da preveč zapostavljajo ostalo delo. Pričakovati je tudi takšne deviacije pri mulcih, ki se namesto z žogobrcem ukvarjajo s programiranjem — tako kot so bili (in so še) psihologi in sociologi zaskrbljeni nad »televizijsko generacijo« zaradi znakov asocialnosti in odtujitve, jih sedaj skrbi »računalniška generacija«. Seveda pri nas teh skrbi nimamo — precej bolj resen je strah, da leta 2000

niti slučajno ne bomo imeli računalniško primenega prebivalstva, kar je v razvitih državah ena temeljnih postavk razvoja. To seveda tudi pomeni, da se ne bomo mogli enakopravno vključiti v mednarodni informacijski sistem, ki se nezadržno razvija in bomo, kot ponavadi, ostali slepa ulica razvoja nekeje na Balkanu. Pa še nekaj glede odtujitve: Ubogi zasvojeni malčki na Zahodu bodo po nekaterih črnogledih napovedih kmalu sposobni komunicirati samo še s strojem/računalnikom. Mi najširšim množicam ponujamo še dosti manj komunikativen stroj — tekoči trak, ki je še vedno simbol napredka. Žalostno.

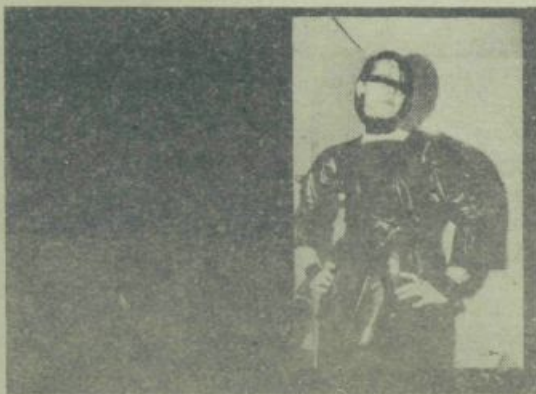
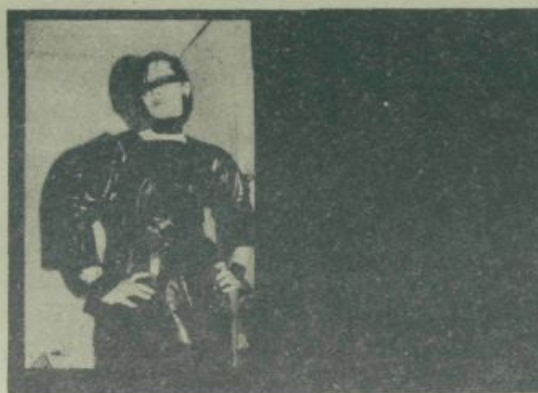
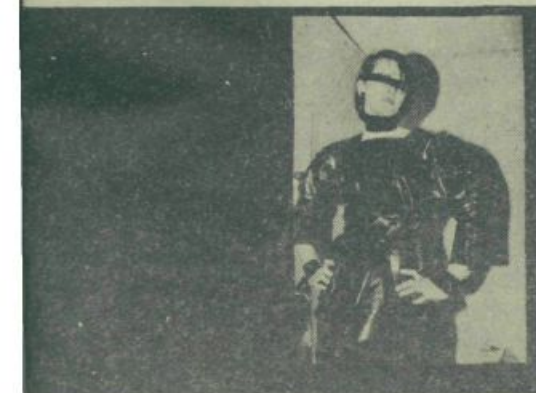
Še nekaj podatkov o dostopnosti in razširjenosti (mikro) računalnikov: V sosednji Avstriji stane najcenejši Sinclairjev model ZX 81 toliko kot šestdeset (60) škatlic cigaret Marlboro, kar bi pri naših cenah zneslo nekaj čez 6000 dinarjev. V Mikračunalniškem klubu so tako napravo izdelali za

približno dva in pol stara milijona, vendar proizvajalci za žadevo ne kažejo zanimanja. V reviji, ki vsak mesec objavlja nove programe (predvsem »igrice« za Sinclairjeve mikračunalnike, se kot avtorji pogosto pojavljajo otroci od desetega leta naprej. Pri nas pa je vse to še vedno povezano z bajeslovnimi vsotami in delom specializiranih inštitutov. Kitajci, ki naj bi bili manj razviti kot mi, niso hoteli zamuditi vlaka napredka in so si postavili tri Sinclairjeve tovarne. Mi se seveda ne bomo dali na ta način nategniti mednarodnemu kapitalu; zainteresirana raja se bo že znašla, kot se je s kavo, praški, belo tehniko in vsem ostalim.

Strokovnjaki se strinjajo, da pri nas ni velike perspektive za razvoj hardwara — ne zato, ker ga ne bi znali načrtovati, temveč ker nam predvsem tehnologija ne omogoča racionalne proizvodnje. Zato pa imamo več kot dovolj znanja za razvoj softwara — programske opreme, ki danes dosega že 80% celotnih stroškov računalnika. Pri takem razvoju bi bila tudi možnost za zaposlitev bodočih odvečnih strokovnjakov, vendar pa se pri nas še nismo naučili, kako prodajati znanje. Zato so naši poglavitni izvozniki artikli poceni surovine in poceni delovna sila. Zato vidijo mnogi študentje računalništva in celo že srednješolci edino perspektivo za nadaljnje izpopolnjevanje in zaposlitev v odhodu na Zahod. Zato pa smo tam, kjer smo.

TOMI GRAČANIN

Pričajuči tekst na črni podlagi, ki ga je napisal eden računalniških usmerjencev z Viča, je bil neposreden povod, da so se začele v članku omenjene diskusije. Te so se seveda satirice — izzveni pa tragično.



znanstvi» s posameznimi asistenti, predavatelji in Predvsem absolventi se pritožujejo tudi nad mejitvami prostora in časa na računalniku, ki jim ne omogočajo kvalitetne izdelave nalog. Zato se je pojavil sistem sposojanja šifer, ki so potrebne za delo, pa verjetno še kakšne druge metode.

Rešitev je seveda samo v nabavi nove opreme in se pojavlja ključni problem: sredstva — o tem, da jih ni, nima smisla govoriti, saj bi za elementarne potrebe študija enostavno morala biti fakulteta ima sicer že dalj časa naročenih šest terminalov, vendar bo tudi pridobitev le-teh težavni zgozlj ublažila. Rešitev bi bila v nakupu lastnega računalnika — beograjski, zagrebški in saraevski elektro faksu so se za to že odločili in jih vplačali ali celo že dobili — vendar o tem tukaj še ne razpravljajo preveč konkretno. Po svetu pa uvajajo računalnike že v osnovne šole.

Če za trenutek pustimo objokovanje nemogočih

Z NOŽEM GA JE ZABODEL V VRAT

REKA, 5. januarja — Zadnji dan starega leta je bil za 48-letnega Rečana Josipa Polića usoden. Postal je žrtev 45-letnega pijanega Miloša Kneževića, poroča Večernji list.

Vse se je začelo v bifeju Delikates v središču mesta na Titovem trgu okrog 10. ure in 15 minut, ko je Knežević zahteval od 37-letne Marije Marčec pijačo. Ker je ni dobil, je izvlekel 25 cm dolg lovski nož in natarcarico zabodel. Takoj so jo prepeljali v

bolnišnico. Njeno življenje ni v nevarnosti. Knežević je skušal zatem pobegniti, vendar so ga navzoči zaustavili. Mehmed Baša ga je brnil, da bi mu izbil nož, vendar mu to ni uspelo. Na pomoč je priskočil Josip Polić, zgrabil nasilneža za roko, vendar se ga je ta otresel in ga zabodel v vrat. Polić je med prevozom v bolnišnico izdihnil.

Tačas je prihitel miličnik Rade Dubajić, potegnil pištolo in najprej ustrelil v zrak, zatem v tla, pa spet v zrak. Kneževića je pri tem zadel v brado in vrat. Takoj so ga prepeljali v bolnišnico.

V zvezi z dogodkom, ki je opisan v predloženem članku iz Dela, se moramo popolnoma strinjati s posegom organa javne varnosti. Razposajeni Miloš K. je zaklal dva nedolžna občana in če bi ga miličnik z dobrim zadetkom fental in mu to preprečil, bi mu samo ploskali. Zaskrbljeni pa smo ob nečem drugem: informacija navaja, da je miličnik »ustrelil v zrak, zatem v tla, pa spet v zrak«, torej je ustrelil trikrat. Očitno pa je kar dvakrat zgrešil (tla ali zrak), saj je Miloša »pri tem zadel v brado in vrat«. Glede na to, da miličnik tega po tekstu sodeč ni

nameraval storiti, ni bila izključena možnost, da bi zadel koga drugega. S svojim virtuosnim streljanjem je torej ogrožal varnost občanov, če naj verjamemo tistemu, kar je objavljeno. Glede na to, da se naši čuvaji postave kar pogosto lahko pohvalijo s takimi slučajnimi zadetki, bi bilo morda vseeno smotno temeljito preveriti njihovo usposobljenost za ravnanje z orožjem. Mimogrede: Omenjeni dogodek se je zgodil na Silvestrovo, poročilo o njem pa je bilo objavljeno že 5. oz. 6. januarja.

»RASKORAK«

Beograd je postal v pretekli gledališki sezoni bogatejši za novo neinstitucionalno gledališče. Majhnemu številu takih gledališč se je s premiero »Anatomija dvojnega golaža« pridružil »Raskorak«. To je skupina mladih umetnikov (režiserji, pisatelji, slikarji, skladatelji...), ki se je pod geslom »skupaj smo močnejši« združila v avtorsko delavnico, da bi realizirala svojo idejo multimedialnega gledališča — sinkretični kontrapunkt. Sodeč po reakcijah gledalcev in kritike je bila promocija najmlajše beograjske ad hoc skupine dogodek sezone. Izkazalo se je, da je bila izbira znane polemične knjige »Ura anatomije« Danila Kiša (peto poglavje: »Dvojni golaž za Branimirja Ščepanovića«) prava poteza. Oživitve že skoraj pozabljene literarne razprave je iz večera v večer polnila dvorano stare stavbe »Konak kneginje Ljubice«. Pa ne samo dvorano. Skorajda ni bilo časopisa, od dnevnega tiska do strokovnih listov in ilustriranih tehnikov, ki ne bi pisal o »Raskoraku«.

Za nadaljnji odnos do predstave je bil odločilen komentar v beograjski »Politiki«, kjer je znani dramaturg in kritik Čirilov napisal: »To je naš prvi povojni literarni kabaret«. Žanr predstave so komentatorji opredeljevali še kot: pamflet, orfeum, poetska gverila... V uspešen začetek (če naj tako poimenujemo vedno razprodane vstopnice in izredno pozitivne kritike) pa je kmalu kanila grenka kaplja. Prišla jo je reakcija Kulturne skupnosti Beograd. Šest mesecev je komisija Kulturne skupnosti po-

trebovala za odgovor na prošnjo o finančni podpori. In to za negativen odgovor. Očitno predstava, ki jo je kritika tako enoglasno hvalila in ki je vedno znova žela burne aplavze gledalcev, ni bila vredna pozornosti institucije, ki ji je zaupana skrb za kulturo. Kar se nje tiče, bi se pravljica o uspešnem porodu novega gledališča lahko na tem mestu končala. Mladi entuziasti se na srečo niso strinjali s takim administrativnim arbitranjem.

In še marsikdo je bil na njihovi strani. Nadaljevanje je potekalo v stilu polemike Kiš — Ščepanović — Jeremić: odprta pisma, anonimne grožnje, protesti... in naposled nova, kompromisna odločitev komisije. Predstave »Anatomija dvojnega golaža« sicer niso financirali, dodelili pa so »Raskoraku« deset starih milijonov za pripravo nove predstave. Ta prispevek, nekaj denarja iz lastnih žepov ter gostoljublje Umetniškega paviljona »Cvijeta Zuzorić«, ki je ponudil svojo galerijo (nadaljnje gostovanje v »Konaku« bi bilo treba drago plačati) je prineslo Beogradu novo senzacijo. Četrtega junija je »Raskorak« priredil premiero svoje »sinkretistične« adaptacije znane zgodbe Japonca Rionosukeja Akutagave »Rašomon«. Če so se po premieri »Anatomije« precej neprijetno počutili znani pisatelji, tokrat ni bilo čisto jasno, kdo naj zardeva. Pač ni preprosto analizirati zveze med zgodbo »Rašomon« (o možu, ženi in razbojniku, katerih spomini na lastno ravnanje so si popolnoma različni) ter parado nacistov, karnevalov v Rio de Janeiru itd.

Kakšno vlogo na primer igra fotorobot (čelo Lenin, oči in nos — Ranković, brki — Stalin) in druge domislice, projiciranje na platnu med govorom verzije ubitega moža, ki se sprašuje, kdo je povzročil tragedijo, čigava krivda je večja.

»Ideja o družbeni paraleli v predstavi, ki se ukvarja s tako zapleteno, intimistično zgodbo kot je Rašomon, ni naključje. Ta ideja je predvsem politično netaktilna«, pravi Primož Bebler, eden od treh režiserjev »Raskoraka«. »Formula (posiljevanje ženske lahko simbolizira posiljevanje celega naroda), speljana prek te znane japonske novele nas je pripeljala do tega, da je le malo manjkalo, pa bi naredili disidentsko predstavo.«

S simbolistično razdelitvijo vlog (žena — narod, mož — stara oblast, razbojnik — nova oblast) zastavlja predstava neprijetno vprašanje: ali obstaja oblast brez posiljevanja?

»Predstava gledališča Raskorak se ni zadovoljila zgolj s temeljnim potekom Akutavine zgodbe. Režiserji Goran Cvetković, Ivan Ristić in Primož Bebler so si prizadevali še posebej poudariti splošno resnico o sočasnosti delovanja različnih življenjskih okoliščin, sil, namenov in možnosti, v katerih je prikazana usoda treh ljudi, povezanih v tragičnem dogodku, ki je le majhna epizoda v kataklizmičnem procesu svetovnih pokolov, vojn, prevratov, terorizma in političnih umorov. Življenje je stikano iz vzporednih dogajanj, v katerih imajo svoj,



enako pomemben prostor karnevalske sambe v Braziliji, lakota v Afriki in indoktrinacija s fašistično ideologijo v Tretjem Reichu. Življenje je torej sestavljeno iz vsote raznovrstnih oblik, od spektakla, razuzdanosti do množičnih zločinov, vselej izvršenih v imenu določene ideologije, ki sodi, da je nezmožljiva. In kot takšno se zrcali tudi v umetniški izpovedi.

(Radomir Putnik v »Ekspres Politiki«, 6. junija 83)

Komur ne spregovori dovolj jasno predstava, ga napade še vprašanje, razobešeno na oglasni deski v fojerju: »Ste bili kdaj posiljeni, ste morda vi posilili koga, ste samo opazovali tuje posilstvo? Katere oblike posilstva prenašate vsakodnevno?«

Po ogledu predstave nam je jasno, čemu kritiki o »Rašomonu« z redkimi izjemami (že omenjena »Ekspres Politika«, III. program radija Beograd in II. program televizije Beograd molčijo). Kajti lažje je izjavljati da je »Raskorak« zagovornik »prave« umetnosti (kritike po predstavi »Anatomija dvojnega golaža«), kot pa glasovati za »pravo« anarhijo. Večina kritikov je pač še vedno za vsaj malce oblasti.

Nikica Kurko

p.s. V.B.

To bodi predstavitev gledališča, katerega obisk se nam prav kmalu obeta v Ljubljani.

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ŠTUDIJSKEGA PROCESA

Študentje smo na fakultetah potemtakem zato, da nas bo šola dodelala v končen produkt, ki se bo šel po diplomi prodajati na trg delovne sile. Profesorji si morajo z delom služiti plače, pri tem pa smo študentje največ predmet dela. Za polno plačo morajo namreč nam odpredavati velikansko število ur, to je količino, ki jim jo predpisuje izobraževalna skupnost.

Velika pomota pa je, če spoznamo profesorje in nas študente kot dve nasprotni strani. Zdi se, da je za uspešen potek študijskega procesa nujen pogoj obojestranska motiviranost in kooperativnost. Ta medsebojna odvisnost nas postavlja na isto mesto, študente in profesorje, v zahtevah po spremembi študijskega procesa.

Predlagamo, da namesto rušenja temeljev izobraževalnega sistema, kar je toliko kot brce v temo, spremenimo pogoje našega študija.

Kratke formulacije predlogov:

1. PREDAVANJA

— manj predavanj, bolj zgoščena, kvalitetnejša
— drugačna študentska aktivnost: ne reproducirati se že obstoječe gradivo, pač pa se izpostavi problem in povzema literaturo, ki je zanimiva, a ni obvezna. To pa zahteva samostojni študij.

— seminarsko delo dobi večji pomen, naloga predstavlja del izpita. Ob študiju bi lahko oddajali kratke naloge na teme iz programa, s čimer bi naredili izpit

— študentske ure: določiti dve uri iz obveznega programa in ju dati na voljo študentom vseh štirih letnikov. Ti uri sta dopoldan.

NAMEN:

— omogočiti zbiranje študentov vseh letnikov
— predavanja, ki so obvezna za vse študente.

Vabili bi študentje, predvsem raziskovalce iz institutov in druge. Predavanja imajo naslov in datum.

2. VAJE (povzetek predloga lanskega 2. letnika)

Po ena ali dve uri vaj pri vsakem predmetu ni smiselno. Hočemo vaje glede na INTERESE. Treba jih je ČASOVNO in TEMATSKO strniti. To pa zahteva:

— letniške in medletniške seminarje (nekateri teme se vlečejo od prvega do četrtega letnika)

— seminarji so časovno strjeni (več ur skupaj in skoncentrirani na nekaj tednov). Različni seminarji ne smejo časovno sovpadati. Lahko se večkrat ponovijo v enem letu.

— na seminarjih sodeluje več asistentov in profesorjev hkrati

— KONKRETNA IZVEDBA: Dolžnost vpisati 2 letniška in 1 medletniški seminar in se s tem obvezati za aktivnost in udeležbo.

Zaključek seminarja je oddaja naloge, ki se oce-

njuje (tudi negativno) in šteje vsaj polovico izpita.

— seminarje bi vpisovali enega za drugim, tj. po zaključku enega vpišeš drugega.

NASLEDNJE LETO IZVESTI EKSPERIMENT NA GENERACIJI ŠTUDENTOV

3. PRAKSA

moja postati ključen element študija, kar zahteva resno pripravo prakse.

a. letna naloga z obveznim delom tuje literature, in z mentorstvom. To pride v poštev predvsem za prvi letnik, ki je preštevilčen.

b. delo v redakcijah, institutih, institucijah in podjetjih. SOLA MORA PREVZETI ORGANIZACIJSKI POSEL, ker je njej dosti lažje.

c. letne raziskovalne naloge. Naloge bi prijaviili na raziskovalno skupnost. Pod vodstvom asistentov bi se naloge opravile, kar pa bi zahtevalo delo prek celega leta in program za leto naprej. ČE PRAKSA NI ORGANIZIRANA, NI OBVEZNA.

4. AKADEMSKA SVOBODA ZA PROFESORJE

Velika količina predavanj naredi iz študijskega procesa tekoči trak za brušenje »določenih profilov, ki jih družba potrebuje«. Zmanjšano število ur predavanj: ne prizadene dohodka profesorjev — postavi zahtevo po jedrnatem problemskem predavanju. Predavanja so zaključena glede na posamezne teme in imajo urnik.

Profesor mora predavanja pripraviti iz literature in ne le prebirati skript. Govorilne ure dobijo svoj pomen — individualno delo s skupinami študentov ali posamezniki.

— pravica in dolžnost sestaviti več alternativnih programov za študij s strani nosilca predmeta, pravica profesorja, da pelje program po interesih študentov in ne da se mora truditi, da bo vsako uro »vzel« kolikor mora, da »pride skoz s snovjo.« — ukinitve inskripcij in frekvenc, saj je oboje mučno tako za profesorja kot za študente.

ROTACIJA PROFESORJEV

pomeni, da bi en predmet predavalo več profesorjev, s tem, da bi si delili delo tako, da bi vsako drugo leto izvajali večino predavanj, da bi si pridobili čas za študij in raziskovanje. To bi verjetno pošteno izboljšalo motivacijo za poučevanje. Hkrati bi predavanja bila bolj zanimiva in aktualna ter stvarna (v dotik s stvarnimi problemi, ki bi jih profesorji v prostem letu raziskovali).

5. PRIPRAVITI RAZISKAVO »ŠOLSKO JAVNO MNENJE« z namenom: 1. oceniti profesorje (vrednost predvsem za profesorje, da prirede metode in program dela)

2. oceniti študijski proces (kaj je aktualno med STUDENTI?)

SAMOUUPRAVLJANJE,

CINIZEM IN PUNK



moupravljanja pri nas partijsko-državna birokracija?

Na tej podlagi bi bilo zanimivo raziskati cinični potencial najbolj »plemenitih« samoupravnih vodil, denimo znane Kardeljeve izjave o tem, kako sreče človeku ne more dati nihče, ne partija ne država, lahko si jo pribori le sam s svojim prizadevanjem, ali izjave o tem, da pri nas ni (zunanje) cenzure in (zunanje) omejevanja svobode, ker si samoupravni subjekti (revije, cerkev ipd.) sami s svojo dejavnostjo določajo meje svoje svobode. V razmerah, v katerih dejansko dominira tako imenovana državno-partijska birokracija, obe ti izjavi ne glede na svojo subjektivno intenco objektivno delujeta cinično: objektivno—cinična logika prve izjave je v tem, da se z njo državno-partijska birokracija, ki dejansko dominira, zgolj znebi odgovornosti za svojo dominanco, saj če pot do sreče ni v njenih rokah, tudi ni zanjo odgovorna, odgovorni so sami individui; objektivno—cinična logika druge izjave je, da morajo subjekti v razmerah, v katerih dejansko obstoje, še kako določene meje »dovoljenega«, sami uganiti, »do kod smejo«, namesto da bi jim to jasno povedala neka zunanja instanca.

Vendar pa nas vse to ne sme zapeljati v prenostavno teorijo »novega razreda«, v teorijo, po kateri je samoupravljanje le ideološka maska, za katero se skriva in s katero se legitimira dejanska oblast državno-partijske birokracije, torej v teorijo, po kateri je razlika med realnim in samoupravnim socializmom nebitvena, le drugačna lepota maska. Ta teorija — tako kot vse teorije ideološke »maske«, »iluzije« ipd. — pozablja na ključno vlogo materialne teže ideologije, materializacije ideologije v »ideoloških aparatih države«. Spontani, neizogibni učinek govorjenja o ideološki »maski« oziroma »iluziji« ja namreč, da si predstavimo ideologijo kot nekaj tako rekoč v zraku lebdečega, kot sklop pojmov, predstav, želj.

Materialna teža ideologije, na katero pri tem pozabimo, pa nikakor ni omejena zgolj na ideološke aparate države in v strogem pomenu, denimo pri nas na šolski sistem, politične organizacije in tisk kot glavne medije tako imenovane »indoktrinacije«, marveč prežema celotni sistem tja do »čiste« ekonomije. Lahko je, denimo, trditi, da je »združeno delo« ideološka mistifikacija, ki prikriva dejstvo, da se proizvodnja pri nas podružblja v obliki, ki je od tujena tako imenovanim »neposrednim proizvajalcem« — toda ta »mistifikacija« ni zgolj abstraktna predstava, ki bi jo pridigali v šolah itn., marveč je legalizirana v obliki Zakona o združenem delu in kot takšna opredeljuje sam dejanski proces družbene reprodukcije: ideološka mistifikacija z »združenim delom«, to so tisoči sestankov, dokumentov, to je celotna dejanska organiziranost proizvodnega procesa pri nas. Ideološka mistifikacija »živi« kot sama »družbena praksa«. Razcep torej ni med »dejanskostjo« in njeno »ideološko masko«, marveč poteka sredi same dejanskosti: kolikor imamo pri nas opraviti z razkorakom med dominantno vlogo državno-partijske birokracije in ideološko »masko« samoupravljanja, se ta ideološka »maska« realizira kot sama organiziranost dejanskega družbenopolitičnega in družbenoekonomskega sistema. Sama še kako »čutno-nazorna«, »empirična« dejanskost je organizirana tako, da mistificira dejanska razmerja moči.

Vladajoča državno-partijska birokracija je torej prisiljena »masko« še kako zapolniti s konkretno vsebino, pristati na takšne ali drugačne dejanske koncesije, organizirati zapletene demokratične procedure, dopuščati samoorganiziranje subjektov, gospodarstvo dejansko decentralizirati itn., kar seveda vedno znova proizvede nevarnost, da »maska« v resnici ne bo zgolj »maska«, da bo začela »delovati zares«. Od tod tista značilna napetost, ko lahko nenehno pričakujemo, da bo nekaj, kar sicer izkušamo zgolj kot »samoupravni ritual«, kjer »se itak nič ne odloča«, naenkrat zaživel in se osamosvojilo, postalo dejanski »samoupravni subjekt«. Izjemno zanimivo bi bilo razdelati različne strategije oblasti, kako obvladati tega duha, ki ga je prisiljena za lastno legitimacijo vedno znova sama spuščati iz steklenice; glavne možnosti bi verjetno bile naslednje:

— oblast bolj ali manj zavestno računa z nezainteresiranostjo in apatijo večine, s tem, da večina ne jemlje resno »samoupravnega rituala«, in na različne, včasih prav zvijačne načine to nezainteresiranost ohranja — denimo v obliki izjemne zapletenosti mreže delegatskih razmerij, kopice materialov, dolgih sestankov itn, kar včasih prav fizično onemogoči, da bi stvar vzeli resno; to, kar se na prvi pogled prikazuje kot neuspeh oblasti, da bi nas pripravila do tega, da samoupravni ritual »vzamemo zares«, je v resnici pogoj njenega funkcioniranja: tam, kjer na sestankih zehamo, se držimo ob strani ipd. in mislimo, da smo s tem ohranili neko notranjo svobodo in distanco, prav tam nas oblast drži, kjer nas hoče.

— sama mreža samoupravnih delegatskih razmerij je strukturirana tako, da bolj ali manj uspešno onemogoča »spontano« horizontalno povezovanje: »baza« je zmerom razpršena na množico partikularnosti, katerih delegatsko usklajevanje je dovolj zapleteno, da razvojeni spontano »iniciativo od spodaj«, sleherni poskus horizontalnega povezovanja mimo te razvejane mreže delegatskih razmerij pa je nato kajpada lahko prikazati kot »nedemokratičen pritisk«, kot poskus, izsiliti neko rešitev mimo samoupravnih poti. Tako zapletena

mreža samoupravnih razmerij se včasih bolj približuje nekakšnemu korporativnemu sistemu zastopanja in usklajevanja partikularnih interesov kot pa dejanskemu oblikovanju splošnega interesa skozi usklajevanje iniciativ od spodaj». Tudi na tej ravni imamo opraviti z isto dialektiko, ko se tisto, kar je pogoj funkcioniranja sistema, na prvi pogled prikazuje kot neuspeh: gre za stalno ponavljajoči se očitek, da posamezni delegati zastopajo zgolj ozki partikularni interes svoje baze, da se niso zmožni dvigniti do splošnega interesa, ki je tudi njihov dolgoročni interes. Zvižaja je kajpada v tem, da je sam sistem strukturiran tako, da prisiljuje posamezne delegate predvsem na zastopanje partikularnega interesa — tako je moment občosti, formuliranje splošnega interesa, lahko še vedno prihranjen sami državno-partijski birokraciji.

— in končno je v sistem vgrajena cela vrsta pravil, ki zmerom dajejo državno-partijski birokraciji vsaj nekakšno pravico veta do sklepov posameznih samoupravnih organov: zadeva se praviloma formulira tako, da je v pristojnosti državnih in drugih organov, da bedijo nad tem, ali niso v sklepih posameznih samoupravnih organov kršeni širši družbeni interesi in samoupravni interesi drugih organov. Drugače povedano, poskrbljeno je, da je v skrajni sili vedno zakonsko zagotovljena možnost direktnega posega državnega aparata v sleherni posebno samoupravno skupnost, ki ne bi »opravila svojega namena«.

Te tri strategije je dojeti v smislu, v katerem Michel Foucault govori o »diskurzivnih strategijah oblasti«: ne gre za nikakršne zavestno-organizirane postopke, marveč za strategije, ki izrasejo in se postopoma oblikujejo iz samega procesa, v katerem skuša državno-partijska birokracija ohraniti nadzor nad razvejano mrežo samoupravnih razmerij. Namesto poenostavljene podobe državno-partijske birokracije kot skritega dejanskega centra oblasti, ki se skriva za samoupravno »masko«, dobimo tako bolj zapleteno podobo protislovnega procesa, v katerem je sama državno-partijska birokracija v imenu lastne ideološke legitimacije prisiljena razvijati široko mrežo samoupravnih razmerij, hkrati pa s celo vrsto nasprotnih strategij blokirati »emancipatorični« potencial teh razmerij. Namesto poenostavljene podobe samoupravljanja kot do skrajnega cinizma prignane logike realnega socializma — kjer se oblast, nič manj realna kot v realnem socializmu, zanika kot oblast in tako znebi odgovornosti za svoje izvrševanje, kjer se zunanja cenzura ponotranji v razvejan sistem samocenzure itn. — dobimo tako bolj zapleteno podobo protislovnega procesa, kjer je cinizem izraz oziroma učinek dejstva, da oblast tako rekoč samodejno blokira »emancipatorični« potencial mehanizmov, ki jih je sama sprožila. Cinični ne izraža tega, da je celoten samoupravni sistem laž, marveč to, da sistem skozi svoje delovanje lastne potencialne osvoboditve spreveča v njihovo nasprotje; in naša sklepna hipoteza bi bila, da je punk — v konkretni obliki, ki jo je privzel pri nas — dojeti prav kot reakcijo na pravkar razvito cinično razsežnost našega ideološkega vsakdana. Ta cinična razsežnost namreč ni nekaj, do česar se lahko dokopljemo šele s pretanjeno pojmovno aparaturo, marveč je v meri, ki je postala že tako samoposebiumevna, da je v tej samoposebiumevnosti sploh ne zapažamo več kot take, del našega samoupravnega vsakdana: že zdavnaj je zgubila poteze nečesa, kar bi nas moralo ogorčiti ali vsaj presenetiti. Punk skuša takšno stanje spodbijati z dvema strategijama:

— najprej skuša (če naj se opremo na razliko med kinizmom in cinizmom) zoper vladajočo cinično zavest mobilizirati kinični potencial; na to raven spada vsa tako imenovana kritična vsebina punkovskih besedil, ironiziranje in sarkastično spodbijanje vladajočega rituala, opozarjanje na vladajočo dvoličnost, prinašanje na dan druge, temne plati vsakdana tako imenovane »mlade generacije« (sam ta termin je danes laž), ki se ji v procesu ideološke indoktrinacije nenehno nalaga občutek zadolženosti stari revolucionarni generaciji in ki hkrati nenehno izkuša cinično dejanskost za to vzneseno ideološko referenco itn., itn. Ta korak je povsem legitimen in potreben, vendar ne zaobseže vsega:

— hkrati je v poziciji »punkerja« nekaj, kar presega to logiko kinične provokacije; tega presežka ne ujamemo, tudi če logiko cinične provokacije vzamemo v njeni najbolj radikalni obliki in tako pridemo do podobe »punkerja« kot anarhičnega izobčenca, ki se ne pusti »ujeti v igro«, ki radikalno negira obstoječi socialno-ideološki univerzum. Tu je iskati eno temeljnih razlik punka v razmerju do velike tradicije tako imenovane »alternativne kulture« šestdesetih in začetka sedemdesetih let, tradicije, ki jo nemara v najbolj čisti obliki uteleša pojav hipijev. Vsa ta tradicija je v temelju opredeljena z neko ideologijo neposrednosti, pristnosti, neomadežavane pozitivnosti: obstoječi sistem se izkuša kot korumpiran, potrošniški, prežet z agresivnostjo in egoizmom. Ljudje »nosijo maske« in v nenehnem hlastanju po socialnem uspehu ne pustijo spregovoriti svojemu »pravemu jazu«, zgubijo smisel svojega življenja in delovanja — proti temu korumpiranemu univerzumu hipijevstvo stavi na notranjo prenovu, »ponovno rojstvo«, pomiritev v novi pozitivnosti neposredno—pristnega življenja. Vzeli si je treba čas, se iztrgati noremu krogotoku hlastanja za uspehom in se soočiti s svojo notranjo

resnico; zavreči je treba lažne potrebe potrošniške družbe in se notranje preroditi, doseči dopuščajoč, razumevajoč odnos do življenja. To je tako rekoč osnovni zastavek hipijevstva: da je možen iz obstoječega ideološkega in socialnega univerzuma beg v neko čutno, intuitivno pristnost, v pozitivnost, danost neposrednega življenjskega izkustva. Tu pa je osnovnega pomena, da uvidimo, kako punk temu modelu ne zoperstavi le drugačnega modela, marveč model, ki se giblje na povsem drugi ravni: izhodiščno izkustvo punka je, da takšen beg v neposredno, pozitivno dano pristnost ni možen, da je takšen izhod v temelju lažen, smešna poza; kar punk temu zoperstavi, ni nek drug model, neka druga pozitivnost, ki bi tokrat bila zares pristna, marveč pozicija, ki tako rekoč zgolj uteleši to negativnost, nemožnost »avtentičnosti«, pohicija, ki ni nikakršen pozitivni model, marveč je poudarjeno ne-pristna, izumetničena, ne-sproščena, napeta, pozicija, ki se izrecno ponuja kot poza, ki je daleč od sprostivne in pomiritve, erotično obarvanega predajanja življenju ipd., kar ponuja hipijevstvo, pozicija, katere pozitivna vsebina so zgolj posamezni stigmatizirani elementi z njo zavrnjenega univerzuma nasilja in oblasti: speta, prebodena koža, uniformirane obleke, obrite glave. Besedi »poza« moramo kajpada tu odvzeti vso njeno negativno konotacijo; gre za pozo, ki je vseskozi resna, gre za paradoks izumetničene drže, ki je edina možnost avtentičnosti. In odveč je pripomniti, kakšen radikalni preobrat vnese takšna drža v celotno doslejšnjo slovensko ideološko tradicijo, ki ima kot eno svojih temeljnih sestavin prav zakoreninjenost v domačijski avtentičnosti, nepokvarjeni od »tuje učenosti«.

Tako smo torej prispeli do bistvenega razločka med punkom, kolikor ostaja na ravni ironičnega, ciničnega oponašanja oblastvenega rituala, posmehovanja temu ritualu, opozarjanja na razkorak med vzvišenostjo ideološke normativnosti in banalno dejanskostjo, in med punkom, kolikor se naslavlja oziroma reagira na oblast, ki je že sama v sebi »cinična«. Dokler smo na prvi ravni, se punka še drži anarhistično-svobodnjaška ideologija upora »mladih« proti okostenelemu, zbirkratiziranemu, zideologiziranemu ipd. svetu »starih«, t.j., se še vedno gibljemo na ravni ideologije spontane, žive sile posameznika, ki se upira zlaganim, okostenelim strukturam in ki z obscenim nespoštovanjem postavlja na laž njihovo vzvišenost in moralno resnost. Meja takšnega postopka je kajpada oblast, ki je že sama v sebi obscena, ki živi skozi cinično distanco do lastne ideologije: v takšni strukturi postane sama kinična gesta nekaj naivnega, predmet posmehljive distance, vsakršna stava na pristnega, svobodnega, živega posameznika, do katerega naj bi se dokopali iz zidov okostenelih struktur, se izkaže za vnaprej zgubljeno, ker je sam ta posameznik nosilec vladajoče cinične distance in kot tak prav skozi svojo distanco »vključen v igro«. Ker nas »maska«, prav tedaj ko ohranjamo do nje cinično distanco, že drži »od znotraj«, je tisto, kar naj bi se skrivalo »za masko«, znova že neka maska.

V takšni konstelaciji ostane kot edina »avtentična« eksistencialna drža paradokсна poza, ki se postavlja kot »izmeček« sistema; kot »asocialna« drža, hkrati pa se njen nosilec z njo nikakor ne identificira, marveč ohranja do nje negativno razmerje. Kar najbolj napačno bi namreč bilo punk interpretirati v smislu, da je v današnji odtujeni družbi edina možnost avtentične pozicije radikalna »asocialna« drža: punku ravno uspe, da svoje pozicije »izmečka« sistema ne fetišizira v novo verzijo avtentičnosti, da zavzame paradokšno držo, ki ne dopušča imaginarne identifikacije, narcisoidnega odnosa do svojega imagea; njegova »poza« deluje kot nekakšen negativen image, ki namesto narcisoidne identifikacije sproža zgolj »neznansko moro«. Drugače povedano, punker zavzema v družbeni vezi pozicijo »objet petit«; kot tak se naslavlja na cinično-razcepljenega samoupravnega subjekta in mu omogoči, da se reši svoje podvrženosti »navadi«, brezsmiselnemu avtomatizmu označevalca—gospodarja.

Slavoj Žižek



DIE IN FERN

IVE

X

Handwritten notes and symbols, including a circled 'X' and various illegible scribbles.

TE

